
خورشید پنهان
نویسنده: سید مجید نبوی
همراه با صوت

بسم الله الرحمن الرحیم

خورشید پنهان

نویسنده:

سید مجید نبوی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

خورشید پنهان

مشخصات کتاب

.Your browser does not support the audio tag

عنوان و نام پدیدآور: خورشید پنهان /مولف: سید مجید نبوی

مشخصات نشر: اصفهان/مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.۱۳۸۶

مشخصات ظاهری: ص ۶۰

فروست: (مجموعه ای از گفتارها: درباره حضرت مهدی (عج))

وضعیت فهرست نویسی: فهرست نویسی قبلی

مقدمه

زمین هیچگاه از حجّت خالی نبوده است. همه ی مردم، در هر زمانی، با حجّتی از حجّت های الهی سر و کار داشته اند. روز قیامت هم هر امّتی به دنبال حجت خدا در عصر خودش خواهد رفت. این حقیقتی است که قرآن کریم به ما آموخته است:

«یَوْمَ نَدْعُوا کُلَّ أُناسٍ بِإِمامِهِم» (۱)

(روز قیامت) روزی است که هر امّتی را به امامش فرا می خوانیم.

اکنون تمام سخن در این است که اگر امام زمان خود را وجود مقدس حضرت حجت بن الحسن عسکری – ارواحنا له الفداء – بدانیم و مطیع بی چون و چرای این ولیِّ معصوم خدا باشیم، امید می رود که در قیامت، همراه آن بزرگوار باشیم.

و نتیجتاً ما هم همراه با ایشان به بهشت برویم.

اگر به همین مقدار که در دل، دوستدار امام زمانمان باشیم و به زبان، دعا گوی آن امام والامقام؛ همین قدر که وجود ایشان را احقِّ بر خود بدانیم و از اعماق وجودمان بگوییم: «جانمان به قربانت!» بس است. همین قدر که دلسوزانه با امام زمان خود اینچنین سخن بگوییم، کفایت می کند؛ حتّی اگر ندانیم که امام زمان علیه السلام:

– پدر بزرگوارش که بود؛

– مادرش چه نام و چه سرگذشتی داشته است؛

– در کجا و چگونه به دنیا آمده است؛

- چرا از دید مردم پنهان

ص: ۱

۱- ۱. اسرا۱۷. ۱۷.

شده است؛ - این پنهانی در چند مرحله صورت گرفته است؛

- و ...

اگر ما با همان اعتقاد مختصر هم از دنیا برویم، امید می رود که اهل نجات باشیم و مشمول این کلام نبوی نشویم که فرمود:

«مَنْ مَاتَ وَ لَمْ یَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِیتَةً جَاهِلِیَّه».

اگر شما به همین مقدار هم معرفت دارید، گوارای وجودتان باد!

آفرین بر شما که در راه نجات قدم نهاده اید. از خداوند متعال می خواهیم که ما و شما را بر این اعتقاد، راسخ و ثابت قدم بدارد و بر همین باور بمیراند.

نکند این جایگاه را بر احدی دیگر قائل شویم! چنین جایگاهی منحصراً به وجود مقدس یگانه ی دوران، حجت عصر، امام زمان، حضرت بقیه الله - که درود خدا بر او باد - اختصاص دارد و بس!

در این مجموعه سعی شده:

۱. مطالب کتاب با ترتیبی منطقی تنظیم گردد.

۲. کوشیده ایم تا می توانیم از عباراتی روشن و ساده استفاده کنیم و از بکار گرفتن اصطلاحات پیچیده و عبارات دشوار پرهیز کنیم و نیز زود یابی مطالب را فدای پیرایه های ادبی نسازیم.

۳. سعی کرده ایم برای اثبات مطالب، از دلیل های متقن و نسبتاً روشن بهره بگیریم و از انباشتن دلایل متعدد و احیاناً سست بپرهیزیم.

۴. مبنای تمام درس ها آیات قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام است

۵. چون این کتاب برای تدریس در سطح یک در نظر گرفته شده کوشیده ایم از توضیحات اضافی که موجب خستگی دانش پژوه می شود اجتناب کرده و ایجاز مطلوب را رعایت کنیم

۶. محتوای کتاب به صورت درس های جداگانه، تقسیم و به طور متوسط، خوراک یک جلسه در یک

درس گنجانیده شده است. ۷. در پایان هر درسی با عبارت «اکنون می دانیم» نتیجه گیری شده تا کمک شایانی به بهتر آموختن باشد.

۸. در پایان هر بخش، سؤالاتی مطرح شده تا هم برای استاد و هم برای دانشجو برای امتحانات و مسابقات و ... راحت تر باشد.

۹. این کتاب در ۱۸ درس تنظیم شده است.

۱۰. بی شک این کتاب نیز خالی از نقاط ضعف نخواهد بود و امیدواریم با استفاده از انتقادات و پیشنهادات اساتید محترم، در چاپ های بعدی اصلاح شود.

به امید این که این خدمت کوچک در پیشگاه مقدس حضرت ولی عصر - ارواحنا فداه و عجّل الله تعالی فرجه - مورد قبول واقع شود و ثواب آن به روح پدرم مداح با اخلاص اهل البیت علیهم السلام مرحوم حاج سید ابوالقاسم نبوی و روح برادرم مرحوم سید مهدی نبوی برسد.

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یا وَلِیَّ العَصْرِ، أَدْرِکْنا.

چه نیکوست که در آغاز هر درس، به همین نحو، به امام زمانِ خود عرض ادب کنیم. رمضان المبارک ۱۴۲۸ (هق)، مهرماه ۱۳۸۶(ه.ش). سید مجید نبوی

درس اول: لزوم شناخت امام زمان علیه السلام

لزوم شناخت امام زمان علیه السلام

.Your browser does not support the audio tag

«یَوْمَ نَدْعُوا کُلَّ أُناسٍ بِإِمامِهِم» (۱)

روزی که هر گروه از مردم را با پیشوایشان می خوانیم.

هر انسان خردمندی، شناخت خدای بزرگ و آشنایی با فرستادگان او را بر خود لازم می بیند. نیز باید پس از شناخت حق - تعالی - و اعتقاد به همه ی فرستادگان او، حجّت زمان خویش را بشناسد و بر امامتش گردن نهد. بنابراین، بعد از توحید و نبوّت، اعتقاد به امامت بر همگان لازم و شناخت امام هر زمان بر مردم آن روزگار واجب است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله در روایتی

۱- ۲. اسرا۱۷. ۱۷.

که علمای شیعه(۱) و سنّی(۲) آن را نقل کرده اند، فرموده اند: «مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّه».

هر که بمیرد و مام زمان خود را نشناسد، به مرگ جاهلیت مرده است.

جاهلیت ایام قبل از اسلام را گویند که مالامال از گمراهی و انحراف بوده است. اگر کسی توحید و نبوّت و قرآن را قبول داشته باشد و به اعمال دینی خود عمل کند و تنها نقص او نا آشنایی با امام زمان خویش باشد و در این حال بمیرد، در حقیقت، نا مسلمان مرده است و گمراهی تلقی می شود. پس شرط بهره مندی از اعتقاد به توحید و نبوّت و لازمه ی سودمند بودن عبادات و تقوا، این است که نسبت به امام زمان خویش معرفت داشته باشد.

به عنوان مثال، شناخت حضرت صادق علیه السلام بر مردم روزگار ایشان واجب بود؛ به طوری که بدون این شناخت دینشان ناقص می شد.

امام این زمان، آخرین حجت الهی، حضرت مهدی علیه السلام است و شناخت آن حضرت بر همه ی ما واجب می باشد. یعنی، بر مردم این زمان، علاوه بر اعتقاد به توحید و نبوّت و پذیرفتنِ همه ی امامان قبل، شناخت حضرت مهدی علیه السلام و آشنایی با آن حجّت خداوندی لازم و ضروری است.

حضرت رضا علیه السلام در سفر تاریخی خود به توس، از نیشابور عبور فرمود. دانشمندان و مردمِ این شهر که عموماً سنّی مذهب بودند- به استقبال موکب امام آمدند و از آن حضرت خواستند حدیثی روایت کند. حضرت رضا علیه السلام از پدرانِ خویش، نقل کردند که رسول خداصلی الله علیه وآله فرمودند:

خدای بزرگ فرموده است:

«لَا إِلَهَ

ص: ۴

۱- ۳. کافی (کلینی)۱: ۳۷۷ کتاب الحجّه، باب من مات و لیس له امام، ح ۳؛ کمال الدین(شیخ صدوق): ۴۱۱ - ۴۱۰، باب ۳۹ ح ۱۵.

۲- ۴. مسند (احمد بن حنبل)۲: ۷۳؛صحیح (بخاری) ۵: ۱۳؛صحیح (مسلم) رقم ۱۸۴۹.

إِلَّا اللَّهُ حِصْنِی مَنْ دَخَلَ حِصْنِی أَمِنَ عَذَابِی» لا اله الا الله (باورِ توحید)دژ مستحکم من است، پس هر کس در این دژ وارد شود، از عذاب من در امان خواهد بود.

از این رو، آن که به توحید معتقد باشد، در عذاب دوزخ نخواهد بود. سنّیان که با شنیدن این سخن مسرور شده بودند، راه امام را گشودند تا آن حضرت مسیر خویش را دنبال کنند. چند گام بعد، امام علیه السلام سر از کجاوه بیرون آوردند و افزودند:

«بِشُرُوطِهَا وَ أَنَا مِنْ شُرُوطِهَا» (۱)

اعتقاد به توحید و در نتیجه رهایی از عذاب جهنّم شرطهایی دارد و من، یکی از آن شرطهایم.

اکنون در روزگار ما، معرفت امام زمان علیه السلام و اعتقاد به امامت آن پیشوای آسمانی، شرط ایمان کامل و راه نجات از عذاب الهی است. در درس های آینده با بعضی از ویژگی های امام زمان علیه السلام آشنا می شویم و حدّاقل معرفت ضروری را درباره ی آن حضرت با استناد به قرآن و روایات فرا می گیریم.

امید است که خداوند قلب ما را از معرفت و محبّت اهل بیت علیهم السلام و امام زمان علیه السلام لبریز سازد و ما را با همین اعتقاد از این جهان به سرای دیگر بَرَد؛ تا در آن روز که هر کس را با امامش می خوانند، ما نیز در پی امام خویش باشیم.

اکنون می دانیم

۱.همانگونه که وظیفه داریم خدا و رسول را بشناسیم، موظّفیم امام زمان خود را نیز بشناسیم.

۲.اگر امام زمان را نشناسیم و بمیریم، به مرگ جاهلیت از دنیا رفته ایم که سراسر کفر و شرک و گمراهی است.

۳.حدیث سلسله الذهب

۱- ۵. عیون اخبار الرضا (شیخ صدوق) ۲: ۱۳۴ باب ۳۷، ح ۴.این حدیث به حدیث سلسله الذهب مشهور است.

را نیز دانستیم و نتیجه گرفتیم که بدون معرفت امام زمان علیه السلام ایمان ما کامل نخواهد بود.

پرسش های درس اول:

۱.اگر امامِ زمانِ خود را نشناسیم، چه می شود؟

۲.داستان امام رضا علیه السلام و سلسله الذهب را تعریف کنید؟

۳.شناخت امام زمان علیه السلام بر چه کسانی لازم است؟

۴.از آیه ی «یَوْمَ نَدْعُوا کُلَّ أُناسٍ بِإِمامِهِم» چه نتیجه ای می گیرید؟

درس دوم: منجی در قرآن و دیگر کتب آسمانی

منجی در قرآن و دیگر کتب آسمانی

.Your browser does not support the audio tag

«وَ لَقَدْ کَتَبْنا فِی الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّکْرِ أَنَّ الْأَرْضَ یَرِثُها عِبادِیَ الصّالِحُون» (۱)

ما پس از ذکر (تورات یا همه ی کتاب های آسمانی) در زبور نیز نوشتیم که زمین را بندگان صالح من به ارث خواهند برد.

اعتقاد به پیامبر خاتم صلی الله علیه وآله و انتظار ظهور منجی، ویژه ما مسلمان ها نیست. بشارت به نبوّت رسول خدا و امامت ائمّه ی هدی علیهم السلام و مژده ی ظهور نجات بخش، در همه ی کتب آسمانی قبل بوده است و پیامبر و مؤمنانِ امّت پیشین به آن اعتقاد داشته اند.

همه ی مفسّران شیعه و برخی از نویسندگان سنّی، عبارت عِبادِیَ الصالِحُونَ را در آیه ی فوق، مربوط به حضرت مهدی علیه السلام می دانند. (۲)

بر اساس این آیه ی شریفه، بشارت ظهور و دولت جهانی حضرت مهدی علیه السلام در کتاب زبور حضرت داود علیه السلام و در دیگر کتب آسمانی آمده است و مؤمنان امّت های قبل با این واقعیت آشنا بوده اند. با وجود تحریف کتب آسمانی قبل، خوشبختانه هنوز آثاری از این بشارت ها باقی مانده است.(۳)

هنگامی که مژده ی ظهور آن حضرت، زینت بخش کتاب های آسمانی ادیان گذشته بوده است، آیا قرآن می تواند از این بشارت خالی باشد؟

در قرآن کریم، بشارت به ظهور حضرت مهدی

۱- ۶. انبیا ۲۱:: ۱۰۵.

۲- ۷. برای نمونه از آثار دانشمندان سنّی،رک. عِقْدُ الدُّرَر (سُلَّمی شافعی): ۲۱۷.

۳- ۸. رک. نجات بخشی در ادیان (محمد تقی راشد محصِّل).

علیه السلام فراوان ذکر شده است. دانشمند بزرگ شیعه در قرن یازدهم، علّامه سید هاشم بحرانی، در کتاب ارجمند خویش، اَلمَحَجّهُ فِی ما نَزَلَ فِی الْقائِمِ الْحُجَّهِ، صد و بیست آیه را از قرآن، مربوط به حضرت مهدی علیه السلام می داند(۱) و با ذکر روایاتی، سخن خویش را به اثبات رسانیده است. یکی از دانشمندان معاصر، تعداد این آیات را تا دویست و شصت و پنج شماره کرده است(۲)، در حالی که هنوز آیاتی را می توان یافت که جای آن ها در این گونه آثار خالی است. این آیات فراوان، بیانگر اهمیت و جایگاه اعتقاد به مهدویت است. در روایاتی که در تفسیر این آیات آمده است، اصل ظهور و غیبت آن حضرت، اهداف حکومت ایشان، خصوصیات و حوادث عصر غیبت و ظهور، صفات یاران، اندیشه و اقدامات دشمنان، وظایف ما در برابر آن حضرت و ... طرح گردیده است.

تفسیر یا تأویل آیات مورد نظر به حضرت مهدی علیه السلام و ابعاد گوناگون نهضت آن حضرت، مخصوص شیعه نیست. دانشمندان سنّی نیز در تفاسیر و آثار خویش، دلالت بسیاری از آنها را بر حضرت مهدی علیه السلام پذیرفته اند. یکی از این دانشمندان شیخ سلیمان قندوزی حنفی (۱۲۹۴ هق) است. او در جلد سوم کتاب «ینابیع الموده»، بابی را به بحث «مهدویت در قرآن» اختصاص داده و در آن پنجاه و پنج آیه را از قرآن در شأن حضرت مهدی علیه السلام دانسته است.

پایان بخش این گفتار، نقل دو آیه از آیاتی است که شیعه و سنّی، آنها را به قیام حضرت بقیه الله علیه السلام تفسیر کرده اند:

۱. خدای متعال در وصف ظهور

۱- ۹. این کتاب با نام: «سیمای حضرت مهدی علیه السلام در قرآن» به فارسی ترجمه شده است.

۲- ۱۰. رک. معجم احادیثِ الامام المهدی(علی کورانی)، جلد پنجم.

و حکومت حضرت مهدی علیه السلام می فرماید: «وَ نُرِیدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَی الَّذینَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّهً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثین» (۱)

و ما می خواهیم که بر ضعیف نگه داشته شدگان در زمین، منّت نهیم و آنها را به پیشوایی برسانیم و وارث (زمین) گردانیم.

مفسّران، منظور از «کسانی را که وارث گذشتگان بوده، به پیشوایی می رسند» امام مهدی علیه السلام دانسته اند. (۲)

۲. خدای بزرگ درباره ی قیام و مبارزات پیروز آن حضرت علیه السلام می فرماید:

«وَ قاتِلُوهُمْ حَتَّی لا تَکونَ فِتْنَهٌ وَ یَکونَ الدِّینُ کُلُّهُ لِلَّهِ ...» (۳)

و با آنها بجنگید تا آن که فتنه ای بر جای نماند و دین یکسره، از آنِ خدا گردد.

بنابر تفاسیر شیعه(۴) و برخی کتب اهل سنّت،(۵) این پیکار و نتیجه ی آن – که از بین رفتن همه ی فتنه ها و گمراهی هاست – در عصر ظهور امام مهدی علیه السلام محقّق خواهد شد.

به امید آن که خداوند بزرگ، ظهور موعودِ همه ی ادیان، حضرت مهدی علیه السلام را نزدیک فرماید.

اکنون می دانیم

۱.همه ی ادیان به ظهور موعود آسمانی بشارت داده اند.

۲.مفسّران شیعه و سنّی «عبادی الصالحون» را به حضرت مهدی علیه السلام و یاران آن حضرت تفسیر کرده اند.

۳.سید هاشم بحرانی صد و بیست آیه و شیخ سلیمان قندوزی پنجاه آیه در شأن حضرت مهدی علیه السلام در کتاب های خود گرد آوری کرده اند.

۴. آیه ی ۵ سوره ی قصص، بنا بر تفاسیر شیعه و سنّی، به ظهور و قیام حضرت مهدی علیه السلام اشاره می کند.

پرسش های درس دوم

۱. کدام دانشمند شیعه توانسته است تا صد و و بیست آیه در مورد موعود بیابد؟

۲.یک آیه از قرآن ذکر کنید که اشاره به

۱– ۱۱. قصص ۲۸.: ۵.

۲- ۱۲. از علمای سنّی: شواهد التنزیل (حاکم حسکانی) ۱: ۴۳۱ ح ۵۹۰؛ و از شیعه: معانی الاخبار (شیخ صدوق): ۷۹، ح ۱.

۳- ۱۳. انفال ۹.: ۳۹.

۴- ۱۴. کافی ۸: ۲۰۱، ح ۲۴۳.

۵- ۱۵. ینابیع الموّده (قندوزی): ۴۲۳.

بشارت ظهور منجی در کتب پیشینیان داشته باشد. ۳.کدام دانشمند سنّی با اختصاص یک فصل از کتاب خود پنجاه و پنج آیه را در شأن حضرت مهدی علیه السلام دانسته است؟

۴.پیکاری که همه ی فتنه ها و فسادها را از بین می برد، کدام است؟

۵.آن که پیشوای آینده است و وارث گذشتگان، چه کسی است؟

درس سوم:امام مهدی علیه السلام در روایات

امام مهدی علیه السلام در روایات

.Your browser does not support the audio tag

قال رسول الله صلی الله علیه وآله:

«أُبَشِّرُكُمْ بِالْمَهْدِيِّ يُبْعَثُ فِي أُمَّتِي عَلَى اخْتِلَافٍ مِنَ النَّاسِ وَ زِلْزَال».(۱)

شما را به ظهور حضرت مهدی مژده می دهم. او در میان امت من بر انگیخته می شود؛ در روزگاری که مردم در اختلاف و لغزش همراه با ترس و اضطرابند.

روایاتی که در بشارت به ظهور و ویژگی امام مهدی علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله و دیگر معصومان علیهم السلام نقل شده، آن قدر زیاد است که به جرئت می توان گفت، به جز امیرالمؤمنین علیه السلام درباره ی هیچ معصومی این تعداد حدیث بیان نشده است. کثرت این بشارات و قطعیت آنها به اندازه ای بوده است که برخی از اصحاب ائمّه قبل علیهم السلام ده ها سال قبل از میلاد حضرت مهدی علیه السلام درباره ی غیبت و ظهور آن حضرت، کتاب هایی تألیف کرده اند.(۲)

به همین جهت، در نوع کتاب های روایی شیعه و بسیاری از کتاب های حدیثی سنیان روایات مربوط به مهدویت نقل شده است.

از قدیمی ترین کتب معتبر سنّی، کتاب «مسند» تألیف احمد بن حنبل(۲۴۱ هق) است که حاوی نزدیک به صد حدیث درباره ی حضرت مهدی علیه السلام می باشد.(۳) کتاب های دیگر «سنن» ابو داوود (۲۷۵ هق) و ابن ماجه (۲۹۳ هق) و ترمذی (۲۹۷ هق) هستند که در هر یک، فصلی به مهدویت

۱- (۱۶) بحار الانوار (علامه مجلسی) ۵۱: ۸۱.

۲- (۱۷) مانند:- الملاحم حسین بن سعید اهوازی از اصحاب امام سجادعلیه السلام - الغیبه، ابواسحاق انماطی از اصحاب

حضرت باقر علیه السلام - الغیبه، ابوالحسن طائی از اصحاب امام کاظم علیه السلام - دلائل خروج القائم علیه السلام، حسن بن محّمد صفّار از اصحاب امام رضاعلیه السلام؛- اثبات الغیبه، فضل بن شاذان از اصحاب امام جواد و امام هادی علیهما السلام و بسیاری دیگر که متاسّفانه هیچ یک به عصر حاضر نرسیده است.

۳- (۱۸) رک. الامام المهدی فی مسند احمد بن حنبل (جلالی).

اختصاص یافته است. علاوه بر این ها، دانشمندان سنّی تا کنون بیش از صد و پنجاه کتاب مستقلّ درباره ی امام مهدی علیه السلام تألیف کرده اند و آثاری که بخشی از آن به حضرتش اختصاص یافته، چند برابر این مقدار است. در آثار شیعه، حجم روایات مهدویت از آن جهت که بشارات مربوط به آن حضرت، علاوه بر رسول خداصلی الله علیه وآله، از ائمه هدی علیهم السلام نیز فراوان نقل شده است بسیار بیشتر می باشد. در کتاب «منتخب الاثر» (۱) حدود هزار و سیصد روایت درباره ی آن حضرت موجود است. تعداد آثار مستقلّی که دانشمندان شیعه درباره ی آن حضرت تألیف کرده اند و تاکنون شناخته شده است، حدود چهار هزار کتاب می باشد.(۲)

کثرت این احادیث در کتب شیعه و سنّی، از عواملی است که موجب شده است تا هر دو گروه، با وجود تفاوتی که در بحث امامت با یکدیگر دارند، در اصل اعتقاد به ظهور حضرت مهدی علیه السلام هیچ اختلافی نداشته باشند و این موضوع از مشترکات فکری آنان به شمار آید؛ تا آنجا که سنیان از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نقل کرده اند:

مَنْ كَذَّبَ بِالْمَهْدِيِّ فَقَدْ كَفَرَ.(۳)

هر کس - قیام - حضرت مهدی علیه السلام را انکار کند، کافر است.

و نیز از طرق گوناگون از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله روایت کرده اند:

لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيا إلّا يَوْمٌ واحِدٌ لَطَوَّلَ اللّهُ ذلِكَ اليَومَ حَتّى يَبعَثَ فيه رَجُلًا مِنّى يُواطِى ءُ اسْمُهُ اسْمِى يَملَاءُ الارْضَ قِسْطاً وَ عَدلاً كَما مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوراً.(۴)

اگر از عمر دنیا جز یک روز نمانده باشد، خداوند آن روز را آن قدر طولانی می گرداند تا مردی

۱- (۱۹) تألیف آیت الله صافی گلپایگانی، مؤلف محترم این کتاب را به امر آیت الله العظمی بروجردی قدس سره تالیف کرده است.

۲- (۲۰) رک. مرجع مهدویت.

۳- (۲۱) البرهان فی علامات مهدیّ آخرالزمان (علامه متّقی هندی): ۱۷۰، ح ۲.

۴- (۲۲) سنن ابی داود، کتاب المهدی، ح ۴۲۸۲ - سنن ترمذی، باب ما جاء فی المهدیّ، ح ۲۲۳۱.

از فرزندان مرا که نامش مانند نام من است، برانگیزاند؛ او زمین را از عدل و داد آکنده می سازد، همانگونه که از ستم و بیداد پر شده باشد. اعتقاد راسخ مسلمان ها، اعمّ از شیعه و سنّی، به ظهور حضرت مهدی علیه السلام آن چنان فراگیر و گسترده است که منشأ سوء استفاده های فراوانی در طول تاریخ بوده است. به این صورت که افراد متعدّدی از مسلمانان به دروغ، برای خود و یا رهبرانشان ادّعای مهدویت کرده، منشأ گمراهی عدّه ای از مسلمان های عصر و منطقه ی خود شده اند. از آن نمونه:

- «مهدی سودانی» (۱۳۰۵ هق) از مدّعیان دروغین سنّی در شمال آفریقا؛

- «محمّد بن عبدالله قحطانی» (۱۴۰۰ هق) از مدّعیان دروغین وهابیت در حجاز؛

- «میرزا علی محمّد شیرازی» (۱۲۶۶ هق) از مدّعیان دروغین شیعه در ایران؛

قابل ذکر است.

امید آن که خداوند متعال با ظهور آن حضرت، جهان را از ایمان و عدالت مالامال گرداند.

اکنون می دانیم

۱. احادیث فراوانی از رسول خداصلی الله علیه وآله در مورد حضرت مهدی علیه السلام روایت شده است.

۲. علمای شیعه و سنّی حتّی پیش از میلاد حضرت مهدی علیه السلام کتاب هایی را در این زمینه تألیف کرده اند.

۳. دو کتاب «منتخب الاثر» و «مرجع مهدویت»، نشانگر کثرت احادیث و تألیف در موضوع مهدویت است.

۴. سنیان از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله روایت کرده اند: من کذب بالمهدی فقد کفر.

۵. سوء استفاده ی مدّعیان مهدویت، دلیل اصالت و گستردگی اعتقاد به مهدویت در بین مسلمانان است.

۶. از جمله مدّعیان مهدویت، این سه نفرند:

- مهدی سودانی؛

- محمّد بن عبد الله قحطانی؛

- میرزا علی محمد شیرازی؛

ص: ۱۱

پرسش های درس سوم:

۱. آیا در کتب مهّم اهل سنّت نیز از حضرت مهدی علیه السلام یاد شده است؟ نمونه هایی ذکر کنید.

۲. یک کتاب مهم شیعی ذکر کنید که کثرت احادیث مهدویت را نشان دهد.

۳. یک کتاب شیعی نام ببرید که نشانگر کثرت تألیف های مهدویت باشد.

۴. (مَن کَذَّبَ بِالمَهدیِّ فَقَد کَفَر» از کیست؟ چه نتیجه ای از آن می گیرید؟

۵. حدیث «لو لم یَبقَ مِن الدُّنیا ...» را چه شخصیتی فرموده است؟ چه نتیجه ای از آن می گیرید؟

۶. سوء استفاده ی مدّعیان مهدویت نشانگر چیست؟

۷. سه نفر از مدّعیان مهدویت را نام ببرید.

درس چهارم: آشنائی

آشنائی

Your browser does not support the audio tag.

«بَقِیَّتُ اللَّهِ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ ...» (۱)

اندوخته ی خدا برای شما بهتر است، اگر ایمان داشته باشید.

بخشی از مشخصات حضرت مهدی علیه السلام به بیان ائمّه ی معصوم علیهم السلام چنین است:

۱. نام: نام مبارک آن حضرت، مشابه نام رسول خداصلی الله علیه وآله است. (۲)

۲. القاب: آن حضرت القاب بسیاری دارد که هر یک از آنها به یکی از کمالات و ابعاد وجودی آن حضرت اشاره می کند. مشهورترین آن ها، «مهدی» است که به معنای هدایت یافته است. از دیگر القاب آن حضرت، «بقیه الله» و «صاحب الزّمان» و «صاحب الأمر» و «قائم» است. لقب قائم، به معنای قیام کننده، لفظی است که شیعه به پیروی از امام رضا علیه السلام به هنگام نام بردن آن،به پا می خیزد، دست بر سر می نهد و برای ظهور آن حضرت دعا می کند. (۳)

۳. کُنیه: (۴) آن حضرت چند کنیه دارد: مشهورترین آن ابوالقاسم (همان کنیه ی رسول خداصلی الله علیه وآله) می باشد. یکی دیگر از کنیه های آن حضرت، «ابوصالح» است.

۱- (۲۳) هود(۱۱): ۸۶.

۲- (۲۴) در روایات بسیاری، ما را از نام بردن آن حضرت در ایام غیبت باز داشته اند، لذا برخی نویسندگان این نام را بصورت مقطّع نوشته، به جای آن از القاب آن حضرت استفاده می کنند. فتاوای مراجع در این زمینه بین حرمت و جواز در نوسان است.

۳- (۲۵) منتخب الاثر: ۵۰۶، ح ۳. در ضمن درباره ی القاب و نام های آن حضرت می توان به کتاب «نام محبوب» نوشته ی سید حسین حسینی مراجعه کرد.

۴- (۲۶) لقبی که با (اب) یا (امّ) آغاز شود کنیه می نامند. مثل: ابوعبدالله، امّ سلمه، کنیه نهادن برای فرزندان، از سنت های عربی است.

۴. پدر: پدر بزرگوار آن حضرت، امام یازدهم، حضرت امام حسن عسکری علیه السلام است. (۱) حضرت مهدی علیه السلام از طریق پدر، نهمین فرزند امام حسین علیه السلام(۲) و از طریق فاطمه (دختر امام مجتبی و مادر حضرت باقر) از نسل امام حسن علیه السلام است.

۵. مادر: مادر بزرگوار آن حضرت، جناب نرجس خاتون علیها السلام است.(۳) ایشان از طرف پدر، دختر یشوعا (فرزند قیصر روم) و از طریق مادر، از نسل حضرت شمعون(۴)(وصی و حواری حضرت عیسی علیه السلام) بوده است.

حضرت نرجس علیها السلام اسامی دیگری چون سوسن و ملیکه نیز داشته است.

هنگامی که آن بانوی بزرگوار در دربار قیصر روم به سر می برد، در خواب دید که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله ایشان را برای امام عسکری علیه السلام از حضرت مسیح و حضرت شمعون، خواستگاری فرمود. حضرت عیسی علیه السلام از این وصلت بسیار خشنود شد و پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله با موافقت جناب شمعون، خطبه ی عقد را خواند و او را به همسری امام عسکری علیه السلام در آورد. حضرت نرجس علیها السلام در رؤیاهای دیگری به امر حضرت زهرا علیها السلام مسلمان می شود.

ایشان در خواب از امام عسکری علیه السلام دستور می گیرد، در جنگی که میان رومیان و مسلمانان در پیش بوده است، با لباس مبدّل به عنوان خدمت گزار شرکت کند. به این ترتیب، این بانوی بزرگوار به سرزمین مسلمانان آمد و با شکست رومی ها اسیر شد و در جمع دیگر اسیران به بغداد منتقل گردید.

امام هادی علیه السلام - که به علم الهی از همه ی این ماجراها آگاه بود - دوست

۱- (۲۷) در کتاب منتخب الاثر، صد و چهل و شش حدیث در این زمینه نقل شده است.

۲- (۲۸) در کتاب منتخب الاثر، صد و چهل و هشت حدیث در این زمینه نقل شده است.

۳- (۲۹) نجم ثاقب، باب اول، ص ۱۷ (انتشارات مسجد جمکران)

۴- (۳۰) نام مشهور این بزرگوار در ادبیات مسیحی، پطرس مقدّس (saint eter) است.

و همسایه ی خویش بُشر بن سلیمان را مأمور کرد تا برای خرید جناب نرجس خاتون علیها السلام به ساحل رودخانه ی دجله در بغداد برود. امام علیه السلام به بُشر آموخته بود که چگونه او را با خصوصیت «عفّت و وقار و شخصیت» تشخیص دهد و از بازاری که اسرای جنگی را به فروش می رساندند، خریداری نماید.

امام علیه السلام به همین منظور، کیسه ای حاوی دویست و بیست دینار (سکّه ی طلا) و نامه ای به خطّ رومی به بُشر سپرد تا اگر او را نپذیرفت، با خواندن نامه راضی شود.

بُشر به آن بازار رفت. آن بانو را در بین اسرا پیدا کرد و با دادن نامه ی امام علیه السلام به او و کیسه ی پول به برده فروش، حضرت نرجس را به همراه خویش به سامرّا آورد.

امام هادی علیه السلام خواهر خویش، حضرت حکیمه خاتون علیها السلام را طلبید و به او فرمود:

ای دختر رسول خداصلی الله علیه وآله! نرجس را به منزل خویش ببر و به او فرائض و سنن اسلامی را بیاموز که او همسر فرزندم حسن علیه السلام و مادر حضرت مهدی علیه السلام خواهد بود. (۱)

به این ترتیب، امام زمان علیه السلام از نسل آخرین پیامبر خدا (حضرت محمدصلی الله علیه وآله) و وصی حضرت عیسی (جناب شمعون علیه السلام) و دو پادشاه، یزدگرد سوم (پدربزرگ امام سجادعلیه السلام)(۲) و قیصر روم (پدر بزرگ حضرت نرجس علیها السلام)، می باشند.(۳)

خداوند متعال، معرفت ما را نسبت به آن حضرت افزایش داده، ما را مشمول دعاهای خیر آن حضرت قرار دهد.

اکنون می دانیم

۱. کنیه و نام امام زمان علیه السلام همان کنیه و نام رسول

ص: ۱۴

۱- (۳۱) رک. بحار الانوار ۵۱: ۶-۱۰، ح ۱۲. تفصیل این ماجرا در کتاب «آخرین سفیر» سید جمال الدین حجازی آمده است.
۲- (۳۲) نجم ثاقب، انتشارات مسجد جمکران، باب اول، ص ۱۷.
۳- (۳۳) مدفن امام هادی علیه السلام، امام عسکری علیه السلام، حضرت نرجس و حضرت حکیمه علیهما السلام، در کنار یکدیگر در سامرّا، زیر یک ضریح قرار دارد که زمانی منزل مسکونی امام هادی علیه السلام بوده و امروزه زیارتگاه مسلمانان است.

خداصلی الله علیه وآله است. ۲. لقب «قائم» به معنی قیام کننده است.

۳. نرجس خاتون علیها السلام چگونه به شرف هدایت نائل و شرافت همسری با امام عصر علیه السلام نصیب وی شد.

پرسش های درس چهارم:

۱.حضرت مهدی علیه السلام در نام و کنیه چه نسبتی با رسول خداصلی الله علیه وآله دارد؟

۲.چند لقب از القاب حضرت مهدی علیه السلام را ذکر کنید.

۳.به پا خاستن شیعیان به احترام امامشان به هنگام شنیدن کدام لقب است؟

۴.امام زمان علیه السلام چگونه هم از نسل امام حسین علیه السلام است و هم از نسل امام حسن مجتبی علیه السلام؟

۵.نرجس خاتون چگونه از روم به سامرّا آمد؟

۶.مادر امام زمان علیه السلام چگونه به خانه ی امام هادی علیه السلام راه یافت و با فرزند آن حضرت ازدواج کرد؟

۷.مقبره ی نرجس خاتون در کدام شهر است؟

درس پنجم: ولادت

ولادت

.Your browser does not support the audio tag

«وَ قُلْ جاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْباطِلُ إِنَّ الْباطِلَ کانَ زَهُوقاً» (۱)

بگو حق آمد و باطل نابود شد؛ به درستی که باطل نابود شدنی است.

تولّد امام مهدی علیه السلام در روز جمعه، پانزدهم شعبان سال دویست و پنجاه و پنج هجری، به هنگام اذان صبح، در شهر سامرّا رخ داده است.

معتمد عبّاسی از طریق روایات، شنیده بود فرزند امام عسکری علیه السلام همان پیشوایی است که جهان را از عدل و داد آکنده خواهد ساخت و بساط ستمگران را بر خواهد چید. از این رو، به بهانه های گوناگون، بازرس هایی به منزل امام علیه السلام می فرستاد تا به فرزند آن حضرت، دست یابد و او را به قتل برساند. چنان که نمرود و فرعون در پی آن بودند که حضرت

۱- (۳۴) اسرا(۱۷): ۸۲.

ابراهیم و موسی علی نبیّنا و آله و علیهما السلام را به قتل برسانند؛ ولی اراده ی خدای بزرگ، بر خواست هر کسی غلبه دارد؛ از این رو؛ به امر خداوند آثار بارداری حضرت نرجس علیها السلام و تولّد امام زمان علیه السلام و ایام کودکی آن حضرت در پنهانی انجام شد. داستان تولّد آن حضرت - آن گونه که در کتب شیعه(۱) و برخی کتب سنی(۲) آمده - چنین است:

حکیمه خاتون علیها السلام در منزل امام عسکری علیه السلام مهمان بود. چون آماده ی بازگشت به منزل خویش شد، امام علیه السلام به او فرمود:

عمّه جان! شب را در منزل ما بمان؛ زیرا امشب فرزندی متولّد می شود که در نزد خدای بزرگ، عزیز است. او زمین مرده را زنده خواهد ساخت.

حکیمه پرسید:

از کدام همسرتان؟

امام علیه السلام فرمود:

نرجس.

حکیمه به درون خانه بازگشت و چون با حضرت نرجس روبرو شد و آثار حمل ار در او ندید، در شگفت شد. به نزد امام عسکری علیه السلام بازگشت و شگفتی خود را ابراز داشت.

امام علیه السلام تبسّم کرد و فرمود:

به هنگام سپیده دم، بارداری او بر تو آشکار خواهد شد؛ زیرا نرجس، مانند مادر موسی است که آثار حمل در او ظاهر نشد و تا هنگام زادن، کسی از آن مطّلع نبود؛ چرا که فرعون، شکم زنان باردار را می شکافت تا به موسی دست یابد. این فرزند نیز مانند موسی علیه السلام است.

نیمه شب شد. حکیمه خاتون علیها السلام از خواب برخاست و نماز شب به جا آورد. وی منتظر تولّد فرزند نرجس خاتون علیها السلام بود؛ امّا هنوز اثری از

۱- (۳۵) کمال الدین (شیخ صدوق) باب ۴۲.

۲- (۳۶) شواهد النبوّه (عبد الرحمان جامی).

درد زادن در او نبود. نرجس خاتون علیها السلام را دید که بیدار شد و نماز شب خواند و دوباره خوابید. فجر اوّل دمید و نرجس خاتون علیها السلام همچنان در خواب بود. هنگام اذان صبح نزدیک می شد. حکیمه خاتون علیها السلام طاقت نیاورد و از قلبش چیزی گذشت. ناگاه صدای حضرت عسکری علیه السلام را شنید: عمّه جان! عجله مکن. ولادت نزدیک است.

حکیمه خاتون علیها السلام مشغول تلاوت قرآن شد. لحظاتی بعد، درد زایمان آشکار شد و اندکی پس از آن، حجّت خدا و موعود همه ی انبیا- آن که وعده های الهی را در سرتاسر زمین اجرا خواهد نمود - متولّد شد. آن حضرت به هنگام تولّد از هر گونه آلودگی پاک بود و بر بازوی راست او، آیه ی «وَ قُلْ جاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْباطِلُ إِنَّ الْباطِلَ کانَ زَهُوقاً» نوشته بود.

.Your browser does not support the audio tag

زانو بر زمین و صورت بر خاک نهاد و در حالی که دو انگشت سبّابه را به طرف آسمان گرفته بود شهادتین را بر زبان جاری ساخت و به امامت یکایک امامان علیهم السلام اقرار کرد تا به نام خود رسید؛ آن گاه فرمود:

خدایا! آن چه را به من وعده کرده ای برآورده ساز و کار مرا به پایان رسان و مرا ثابت قدم گردان و زمین را به وسیله ی من، پر از عدل و داد کن.

صدای امام حسن علیه السلام بلند شد:

عمّه جان! کودک را در آغوش گیر و نزد من آور.

کودک در آغوش حکیمه خاتون علیها السلام به پدر سلام کرد.

امام علیه السلام کودک را گرفت و نوازش کرد و زبان در دهان او گذاشت و

ص: ۱۷

فرمود: فرزندم، سخن بگو.

امام مهدی علیه السلام این آیه را تلاوت فرمود:

«وَ نُرِیدُ أن نَّمُنَّ عَلَی الَّذِینَ استُضْعِفُوا فِی الارضِ وَ نَجْعَلَهُم أَئِمَّهً وَ نَجعَلَهُمُ الوارِثِینَ» (۱)

پس از آن به توحید و نبوّت و امامت یکایک ائمّه تا پدر خویش علیهم السلام اعتراف نمود.

حضرت حکیمه خاتون علیها السلام اطراف سر آن حضرت، پرندگانی را در پرواز دید. یکی از آنان به امر امام علیه السلام کودک را گرفت و با خود به آسمان برد؛ در حالی که دیگر پرندگان او را دنبال می کردند. حضرت حکیمه علیها السلام درباره ی آن پرنده از امام علیه السلام پرسید:

ایشان فرمود:

او روح القدس (برترین فرشته ی الهی) است که خدا او را بر امامان گماشته است تا آنها را در کارها موفّق و پایدار کند و ایشان را بر اساس دانش الهی تربیت نماید.

به مناسبت تولّد آن حضرت، امام عسکری علیه السلام بنابر سنّت اسلامی، چند گوسفند عقیقه و مقدار زیادی نان و گوشت نیز بین بنی هاشم تقسیم فرمود.(۲) به علّت تولّد پنهانی، ممکن بود عدّه ای از شیعیان از اعتقاد به آخرین پیشوای الهی غافل بمانند؛ از این رو، امام علیه السلام نمایندگان و شیعیان مورد اعتماد خویش را از تولّد حجّت خدا آگاه ساخت.

از آن جمله طی نامه ای به جناب احمد بن اسحاق قمی، وکیل خود در شهر قم، چنین مرقوم فرمود:

فرزند ما متولّد شد. پس این خبر را نزد خود پوشیده دار و برای دیگران بازگو نکن که ما این خبر را جز به نزدیکان، به سبب خویشاوندی؛ و به دوستان، به سبب دوستی؛ ابراز نمی کنیم. خواستیم تو را بر آن

ص: ۱۸

۱- (۳۷) قصص (۲۸): ۵ (و ما می خواهیم که بر ضعیف نگه داشتگان در زمین منّت نهاده، آنها را به پیشوایی رسانیم و وارث حکومت و امکانات گذشتگان گردانیم.» این آیه نیز در شأن حضرت مهدی علیه السلام می باشد.
۲- (۳۸) کمال الدین: ۴۳۴ و ۴۳۳.

آگاه سازیم تا همان گونه که ما شاد شدیم، خداوند نیز تو را شاد گرداند. (۱) امام حسن عسکری علیه السلام در مواردی دیگر- آن زمان که منزل از جاسوسان حکومت خالی بود - فرزند خود را به شیعیان مورد اعتماد، نشان می داد و او را حجّت پس از خود معرّفی می کرد. چنان که در یک ملاقات، آن هنگام که چهل نفر از شیعیان به دیدار حضرت عسکری علیه السلام مشرّف شده بودند، آن حضرت به درون خانه رفت و کودکی ماه پاره به همراه خویش آورد و فرمود:

این امام شماست.(۲)

گاهی نیز پاسخ سؤالات علمی و رفع مشکلات مراجعان را به آن حضرت واگذار می فرمود تا پیروان اهل بیت علیهم السلام، عملاً امام خویش را شناخته، به مقام والای او واقف گردند. چنان که وقتی «کامل بن ابراهیم» به منزل امام عسکری علیه السلام مشرّف شد تا سؤالات شیعیان مدینه را از آن حضرت بپرسد، با کودکی چهار ساله و خوش سیما مواجه شد که نام او را برد و پرسش هایش را- پیش از آن که آنها را بپرسد - پاسخ داد. (۳)

خداوندا! یاران آن حضرت را یاری و دشمنان او را خوار گردان.

اکنون می دانیم

۱. آیه ای که در آغاز درس آمد با میلاد موعود الهی چه ارتباطی دارد.

۲. چگونه حضرت مهدی علیه السلام همچون حضرت موسی علیه السلام در پنهانی به دنیا آمد.

۳. حتّی حکیمه خاتون با آن جلالت قدرش، نمی دانست که حضرت مهدی علیه السلام در شب نیمه شعبان به دنیا خواهد آمد.

۴. اوّلین آیه ای که حضرت مهدی علیه السلام در بدو تولّد بر روی دست پدر

۱- (۳۹) کمال الدین: ۴۳۴، ح ۱۵.
۲- (۴۰) اثبات الهداه (شیخ حرّ عاملی) ۷: ۲۰.
۳- (۴۱) الغیبه (شیخ طوسی): ۱۴۸.

بزرگوارش قرائت فرمود، آیه ی پنجم سوره ی قصص بود. ۵.

امام حسن عسکری علیه السلام با همه ی مراقبت های سخت حکومت عباسی، شیعیان خاص خود را از میلاد موعود الهی با خبر فرمود.

۶. حضرت مهدی علیه السلام در کودکی، سؤال های ناگفته ی کامل بن ابراهیم را پاسخ داد.

پرسش های درس پنجم

۱.

امام زمان علیه السلام در کدام شهر و چه زمانی به دنیا آمد؟

۲. ولادت امام عصر علیه السلام شبیه کدام پیامبر است؟

۳. به هنگام تولّد، بر بازوی راست امام زمان علیه السلام، کدام آیه نقش بسته بود؟

۴.

امام زمان علیه السلام در آغاز تولّد، با چه کلماتی برای ظهور خود دعا کرد؟

۵. اوّلین کلام آخرین حجت خدا در آغوش پدر چه بود؟

۶.

امام حسن عسکری علیه السلام در خفقان دولت عبّاسی، چگونه امام زمان علیه السلام را به بستگان و شیعیان خاصّ خود معرفی فرمود؟

۷. آیا کسی امام عصر علیه السلام را در کودکی ملاقات کرده است؟

درس ششم: امامت امام مهدی علیه السلام

امامت امام مهدی علیه السلام

.Your browser does not support the audio tag

«أَطیعُوا اللَّهَ وَ أَطیعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِی الْأَمْرِ مِنْكُم ...» (۱)

خدای را فرمان برید؛ و از پیامبر و صاحبان امر که از خودتان هستند، اطاعت کنید.

امام حسن عسکری علیه السلام در سپیده دم روز جمعه، هشتم ربیع الاوّل سال ۲۶۰، در سامرّا به شهادت رسید. با در گذشت آن بزرگوار، دوران امامت حضرت مهدی علیه السلام آغاز شد.

امام زمان علیه السلام در آغاز امامت خویش، همچون حضرت عیسی و حضرت یحیی علیهما السلام و همانند حضرت جواد و امام هادی علیهما السلام خردسال بود. زیرا علم و حکمت و دیگر شایستگی های حجّت های خدا اکتسابی نیست که نیازمند بزرگ سالی و افزایش تجربه

ص: ۲۰

۱- (۴۲) نساء (۴): ۵۹.

باشد. حضرت عیسی علیه السلام در گاهواره - در حالی که کودکی یک روزه بیش نبود - خطاب به یهودیان فرمود: «إِنِّی عَبْدُ اللَّهِ آتانِیَ الْکِتابَ وَ جَعَلَنی نَبِیًّا» (۱)

من بنده ی خدا هستم. خداوند به من کتاب آسمانی عطا کرده و مرا پیامبر قرار داده است.

پس از شهادت امام عسکری علیه السلام جعفر، برادر آن حضرت - که داعیه ی دروغین امامت داشت و ولادت امام مهدی علیه السلام را انکار می کرد - فرصت یافت تا با خواندن نماز بر بدن مطهر برادر، خود را جانشین آن حضرت معرفی کند. شیعیان و شاگردان خاصّ امام عسکری علیه السلام که عدم شایستگی و ناپاکی او را می دانستند، شگفت زده جعفر را می نگریستند که در پیشاپیش جمعیت ایستاده است تا بر بدن آن بزرگوار نماز گزارد. ناگاه کودکی خردسال به پیش آمد و با دست، عبای جعفر را گرفت و فرمود:

عمو جان! عقب برو. فقط من شایسته ام تا بر پدرم نماز بگزارم! (۲)

جعفر، در حالی که رنگش پریده بود، عقب رفت و امام مهدی علیه السلام بر بدن پدر نماز خواند.(۳) بدین وسیله امامت آن حضرت بر همگان آشکار شد و کذب شایعات و ادّعاهای جعفر روشن گردید.

جعفر که از این اقدام خویش طرفی نبسته بود، رسوا شد و مراتب را به حاکم وقت اطّلاع داد. به فاصله ی کوتاهی مأموران حکومتی فرا رسیدند.

امام علیه السلام نماز را به پایان برد و از آن محّل عزیمت فرمود. به این ترتیب، مأموران دستگاه خلافت از وجود فرزند امام عسکری علیه السلام - همان کس که سالیانی به دنبال او بودند و قصد جانش را

ص: ۲۱

۱- (۴۳) مریم (۱۹): ۳۰.

۲- (۴۴) زیرا بر بدن مطهر امام معصوم علیه السلام، جز معصوم علیه السلام نباید نماز بخواند.

۳- (۴۵) کمال الدین: ۴۷۵، ح ۲۵.

داشتند - آگاه شدند و همه جا به جست و جوی او پرداختند. آن حضرت نیز به امر خداوند متعال جهت حفظ جان خویش، غیبت اختیار فرمود. آن بزرگوار، پایان بخش همه ی حجّت های الهی (خاتم الاوصیاء) است و همچون دیگر پیشوایان دین، از علم و قدرت الهی برخوردار است.

خداوندا! در ایام غیبت و ظهور، در دنیا و آخرت، ما را در صف پیروان آن امام بزرگوار قرار ده. آمین!

اکنون می دانیم

۱. با شهادت امام یازدهم علیه السلام در روز جمعه، هشتم ربیع الاوّل دویست و شصت هجری قمری، امر امامت به تنها فرزندش امام عصر علیه السلام واگذار شد.

۲. آن حضرت در سن پنج سالگی به مقام امامت رسید و ازاین جهت به بعضی انبیا و ائمه علیهم السلام شباهت دارد.

۳. فقط حجّت الهی شایستگی دارد تا بر جنازه ی حجّت قبل از خود نماز بخواند.

۴. افراد ناشایست به مقام والای امامت نمی رسند؛ اگر چه بتوانند خلافت ظاهری را از ایشان بدزدند.

پرسش های درس ششم

۱. آیا حضرت عیسی علیه السلام در گهواره سخن گفت؟ به چه دلیل؟

۲. آیا می توانید یک نمونه از صدها نمونه ی معجزات امام عصر علیه السلام را بگویید؟

۳. چه کسی می خواست به جای امام زمان علیه السلام بر پیکر مطهر امام عسکری علیه السلام نماز بخواند؟

۴. دو پیامبر و دو امام را نام ببرید که همچون امام زمان علیه السلام در کودکی به رسالت و امامت رسیده باشند.

درس هفتم: برخی از فضائل امام مهدی علیه السلام

برخی از فضائل امام مهدی علیه السلام

.Your browser does not support the audio tag

«وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُون أُولئِکَ الْمُقَرَّبُون» (۱)

و پیشی گیرندگان به ایمان آنانند.

فضایل و کمالات همه ی پیشوایان دین، به ویژه امام زمان علیه السلام بالاتر از آن است که انسانها

۱- (۴۶) واقعه (۵۶): ۱۱ - ۱۰.

بتوانند بر آن احاطه پیدا کنند؛(۱) زیرا مقام آنها از دسترس فکر و اندیشه بشر بالاتر بوده، صرفاً خداوند و دیگر حجت های الهی به اوج مقام آنها واقف هستند. برخی از فضایل و کمالات امام مهدی علیه السلام که از متون دینی یافت می شود به قرار زیر است:

.۱

امام زمان علیه السلام، همچون دیگر رهبران الهی، معصوم از هر گناه و مصون از هر خطا و منزه از هر گونه نقص و پیراسته از هر گونه آلودگی است و آیه ی تطهیر(۲) در شان آن بزرگوار نیز می باشد؛ لذا امر آن حضرت، فرمان خدا؛ خشنودی آن حضرت، رضایت خدا و خشم ایشان، غضب خدای متعال است. در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«فَالْحَقُّ مَا رَضِیتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا سَخِطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْکَرُ مَا نَهَیْتُم» (۳)

حق آن است که شما به آن خشنود باشید و باطل آن چیزی است که شما ناپسندش دارید؛ و پسندیده آن است که شما به آن فرمان دهید و ناپسند آن چیزی است که شما از باز دارید.

۲. مقام و منزلت امام زمان علیه السلام از همه ی فرشتگان و پیامبران الهی (جز پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله) بالاتر است. جبرئیل به هنگام ظهور بر دست آن حضرت بوسه میزند.(۴) حضرت عیسی علیه السلام وقتی برای یاری آن حضرت از آسمان به زمین فرود آید، طبق حدیثی مشهور که سنی و شیعه نقل کرده اند، در نماز جماعت به آن حضرت اقتدا می کند(۵) و در زمره ی یاران و افسران سپاه آن حضرت قرار می گیرد.

امام صادق علیه السلام آرزوی خدمتگزاری آن حضرت را داشتند.(۶) امام رضا علیه السلام

۱- (۴۷) زیارت جامعه: مَوالیَّ لا أُحصی ثَناءَکُم و لا أَبلُغُ مِنَ المَدحِ کُنهَکُم و مِنَ الوَصفِ قَدْرَکُم.
۲- (۴۸) احزاب (۳۳): ۳۳.
۳- (۴۹) مفاتیح الجنان: زیارت آل یس.
۴- (۵۰) مفاتیح الجنان: زیارت آل یس.
۵- (۵۱) بحار الانوار: ۵۳: ۸، به نقل از امام صادق علیه السلام.
۶- (۵۲) منتخب الاثر فصل ۷ باب ۸.

به هنگام شنیدن لقب قائم، به پا خاسته، دست بر سر نهاده، برای ظهور حضرتش دعا کرده اند. (۱) ۳.

امام زمان علیه السلام از علم الهی برخوردار است؛ از این رو، جهان و همه ی خلایق در محضر آن حضرتند. نیز گزارش افعال بندگان را هر روز به عرض آن حضرت می رسانند.(۲) امام علیه السلام ما را می بیند و از اعمال و افکار ما با خبر است. آن حضرت شاهد بر بندگان است و راز دل ها را می داند. آن حضرت خود در نامه ای به شیخ مفید قدس سره مرقوم فرمودند:

«فَإِنَّا یُحِیطُ عِلْمُنَا بِأَنْبَائِکُمْ وَ لَا یَعْزُبُ عَنَّا شَیْ ءٌ مِنْ أَخْبَارِکُم» (۳)

دانش ما بر اخبار شما احاطه دارد و هیچ خبری از شما بر ما پوشیده نیست.

۴. حضرت مهدی علیه السلام آیت رأفت و رحمت خداست. آن حضرت همچون پدری مهربان و مادری دلسوز است(۴) و همه ی انسانها، امّت و رعیّت آن حضرتند و شیعیان، به ویژه آنان که به یاد امام زمان علیه السلام باشند و به او توسل جویند، از عنایات و رسیدگی های خاصّ آن حضرت بهره مند می شوند.

.Your browser does not support the audio tag

در جمله ای دیگر از نامه ی امام علیه السلام به جناب شیخ مفید قدس سره آمده است:

«إِنَّا غَیْرُ مُهْمِلِینَ لِمُرَاعَاتِکُمْ وَ لَا نَاسِینَ لِذِکْرِکُمْ (۵)

ما نسبت به شما بی توجه نیستیم و یاد شما را فراموش نمی کنیم.

۵. بسیاری از صفات و سنت های انبیاء و ائمه ی قبل علیهم السلام در وجود امام زمان علیه السلام متجلی است.

- ایام حمل ولادت او همچون تولد حضرت ابراهیم و موسی علیهما السلام مخفیانه بوده است.

- امامت او مانند نبوت حضرت عیسی و یحیی

۱- (۵۳) بحار الانوار ۵۱: ۱۴۸، ح ۲۲.
۲- (۵۴) کافی ۱: ۲۲۰.
۳- (۵۵) بحارالانوار: ۵۳ / ۱۷۵: ح ۷.
۴- (۵۶) کافی: ۱ / ۲۰۰: ح ۱ از حضرت رضا علیه السلام.
۵- (۵۷) بحار الانوار: ۵۳ / ۱۷۵: ح ۷.

علیهما السلام و امامت امام جواد و امام هادی علیهما السلام در کودکی آغاز شده است. - عمر او همچون حیات حضرت

آدم، نوح و خضر علیهم السلام طولانی است.

- غیبت او همانند غیبت حضرت ادریس و صالح و ابراهیم و یوسف و موسی علیهم السلام است. (۱)

- جوان زیستی ایشان به حضرت یونس علیه السلام شبیه است.

- صبر او بر تنهایی و مشکلات عصر غیبت، چون صبر حضرت ایوب علیه السلام است.

- قیان آن حضرت پس از ظهور، همچون جدش رسول خداصلی الله علیه وآله به شمشیر خواهد بود. (۲)

حضرت سجاد علیه السلام فرموده است:

در مهدی علیه السلام سنت هایی از انبیاعلیهم السلام وجود دارد: از آدم و نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و ایوب و محمدعلیهم السلام

سنت آدم و نوح علیهما السلام در او طول عمر است.

سنت ابراهیم علیه السلام در او پنهانی ولادت و دوری از مردم می باشد. سنت موسی علیه السلام در او غیبت است. سنت عیسی علیه السلام اختلاف مردم درباره ی اوست. سنت ایوب علیه السلام،گشایش مشکلات و سنت پیامبرصلی الله علیه وآله قیام به شمشیر می باشد. (۳)

«خداوندا! معرفت حجت خود (حضرت مهدی علیه السلام) را به ما عطا کن که مگر او را به ما نشناسانی، از دین خود گمراه خواهیم شد.» (۴)

اکنون می دانیم

اگر چه نمی توانیم به فضائل بی شمار حضرت مهدی علیه السلام دست یابیم، اما از لابه لای احادیث می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱.عصمت (وهبی)؛

۲.برتری بر ملائکه؛

۳.علم الهی؛

۴.دلسوزی امام؛

۵.برخورداری از سنت ها و شباهت به انبیاءعلیهم السلام.

پرسش های درس هفتم

۱. آیا ما می توانیم به

ص: ۲۵

۱- (۵۸) کمال الدین: باب ۱ تا باب ۷.

۲- (۵۹) منتخب الاثر: ۲۸۴ - ۲۸۵، ح ۲.

۳- (۶۰) کمال الدین: ۳۲۲، ح ۳.

۴- (۶۱) مفاتیح الجنان، دعای عصر غیبت.

همه ی فضایل امام زمان علیه السلام دست یابیم؟ چرا؟ ۲. در یک سطر به چند فضیلت امام عصر علیه السلام اشاره کنید.

۳. خشنودی و خشم چه کسی همان رضا و غضب الهی است؟

۴. اقتدای حضرت عیسی علیه السلام به امام عصر علیه السلام در نماز، بعد از ظهور، نشانه ی چیست؟

۵. کدام سخن امام عصر علیه السلام دلیل بر آن است که آن حضرت از ما بی خبر نیست؟

۶. چه سخنی خطاب به شیخ مفید قدس سره در دل سوزی امام عصر علیه السلام نسبت به شیعیان، صادر شده است؟

۷. پیامبرانی را ذکر کنید که این صفات امام عصر علیه السلام را داشته اند:

الف – آغاز امامت در کودکی:

ب – قیام به شمشیر:

ج – صبر:

د – طول عمر:

ه – ولادت پنهانی:

و – اختلاف مردم درباره اش:

ز – دوری از مردم:

ح – خوف (ناامنی) در زمان غیبت:

درس هشتم: طول عمر

طول عمر

.Your browser does not support the audio tag

«وَ لَقَدْ أَرْسَلْنا نُوحاً إِلى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فیهِمْ أَلْفَ سَنَهٍ إِلاَّ خَمْسینَ عاما ...» (۱)

ما نوح را به سوی قومش فرستادیم، پس او پنجاه سال کمتر از یک هزاره در میان آنها درنگ کرد.

یکی از ویژگیهای حضرت مهدی علیه السلام عمر طولانی ایشان است؛ از این رو، به حضرت نوح و حضرت خضر علیه السلام مانند شده است.

امام سجّاد علیه السلام فرموده است:

«فِی الْقَائِمِ سُنَّهٌ مِنْ نُوحٍ وَ هُوَ طُولُ الْعُمُرِ» (۲)

قائم علیه السلام سنتی از نوح دارد. آن سنّت، طول عمر است.

حضرت نوح علیه السلام به شهادت آیه ی آغازین درس، تا قبل از طوفان، نهصد و پنجاه سال تبلیغ کرد. آن

۱- (۶۲) عنکبوت (۲۹): ۱۴.

۲- (۶۳) کمال الدین: ۳۲۲، ح ۴ و ۵؛ ۵۲۴، ح ۵.

حضرت سال هایی پیش از پیامبری و سال هایی هم پس از ماجرای طوفان زیسته است. به استناد یک روایت عمر آن حضرت ۲۵۰۰ سال است.(۱) به این ترتیب عمر امام زمان علیه السلام هنوز به نیمه ی عمر حضرت نوح علیه السلام هم نرسیده است! حضرت خضر علیه السلام که در عصر حضرت موسی علیه السلام حیات داشته،(۲) به اعتقاد سنی و شیعه، هنوز زنده است. با توجه به اینکه فاصله زمانی حضرت موسی علیه السلام تا ظهور پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله حدود دو هزار سال است، می توان گفت عمر حضرت خضر علیه السلام هم اکنون حدّاقل ۲۳۰۰ سال از عمر حضرت مهدی علیه السلام بیشتر است! امام صادق علیه السلام در روایتی مشهور، حکمت عمر طولانی حضرت خضر علیه السلام را این دانسته است که شاهدی بر امکان طول عمر حضرت مهدی علیه السلام باشد. (۳)

از سوی دیگر، اگر انسان به این نکته توجه کند که امام زمان علیه السلام همچون دیگر حجّت های خدا، از علم الهی برخوردار است و می تواند با استفاده از آن عوامل بیماری و پیری پرهیز کند؛ به این ترتیب، داشتن عمر طولانی مشکل نخواهد بود.

در ضمن، امام عصر علیه السلام با گذشت زمان، پیر و فرتوت نمی گردد و چهره ای میان سال و جوان(۴) دارد تا آن جا که هر کس به آن حضرت بنگرد، ایشان را چهل ساله می انگارد. (۵)

خداوند متعال، ظهور آن حضرت را نزدیک گرداند و عمر آن عزیز را در دوران ظهور، طولانی فرماید. آمین!

اکنون می دانیم

۱. به جز امام زمان علیه السلام افراد دیگری عمرهای طولانی داشته اند.

۲. ممکن است امام عصر- ارواحنا

۱- (۶۴) کمال الدین: ۵۲۳ ح به نقل از امام صادق علیه السلام.

۲- (۶۵) در سوره ی کهف آیه ی ۶۰ تا۸۲ داستان ملاقات حضرت موسی و حضرت خضرعلیهما السلام (عبد صالح) نقل شده است.

۳- (۶۶) کمال الدین: ۳۵۷ ح ۵۳.

۴- (۶۷) این مطلب را اهل تسنّن نیز نقل کرده اند: عقدالدّرر (سلمی شافعی): ۴۱ و۴۲ به نقل از امام باقر و امام حسین علیهما السلام.

۵- (۶۸) منتخب الاثر: ۲۸۵ و ۲۸۴، ح ۲. این ویژگی آن حضرت، به حضرت ادریس و حضرت یونس علیهما السلام شباهت دارد.

له الفدا- با تسلّط بر علوم الهی، جان خود را از انواع بیماری ها و بلایا حفظ کند. ۳. به قدرت خدای توانا چهره ی هزاران ساله ی امام زمان علیه السلام به هنگام ظهور، به سان مردی چهل ساله است.

پرسش های درس هشتم:

۱. عمر امام زمان علیه السلام را تا این لحظه، با عمر حضرت نوح و حضرت خضر مقایسه کنید.

۲.چگونه با استناد به «علم امام علیه السلام» عمر طولانی آن حضرت را اثبات می کنید؟

درس نهم: غیبت

غیبت

.Your browser does not support the audio tag

«الَّذینَ یُؤْمِنُونَ بِالْغَیْبِ ...» (۱)

پرواپیشگان آنانند که به نادیده ایمان دارند.

امام زمان علیه السلام از آغاز ولادت و نیز در دوران خردسالی چهره ای آشکار و شناخته شده در جامعه نبودند. همان گونه که در درس پنجم بیان شد افراد مورد اعتماد و شیعیان با اخلاص، در آمد و شد به منزل امام عسکری علیه السلام گاهی خدمت آن حضرت می رسیدند. اوضاع اجتماعی از آغاز امامت آن حضرت به گونه ای شد که به امر خدای بزرگ، غیبت اختیار فرمود(۲) و به صورت چهره ای ناشناس در جامعه می زیست و به انجام تکالیف الهی خود مشغول بود.

غیت امام زمان علیه السلام به دو دوره تقسیم می شود: صغری (کوتاه) و کبری (بلند). دو غیبت امام مهدی علیه السلام در احادیث پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله و دیگر پیشوایان دین علیهم السلام به صراحت بیان شده است.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«لِلْقَائِمِ غَیْبَتَانِ إِحْدَاهُمَا قَصِیرَهٌ وَ الْأُخْرَی طَوِیلَهٌ».(۳)

قائم علیه السلام دو غیبت دارد که یکی کوتاه و دیگری طولانی است.

غیبت صغری با امامت آن حضرت آغاز شد و به مدت ۶۹ سال یعنی تا سال ۳۲۹ ادامه یافت.(۴) پس از

۱- (۶۹) بقره (۲): ۵.

۲- (۷۰) الغیبه (نعمانی): ۱۴۹ و ۱۵۰ ح ۶ و ۷ از امام باقر علیه السلام در احادیث به جز ناامنی جانی، حکمت های دیگری نیز به عنوان علّت غیبت امام زمان علیه السلام ذکر شده است.

۳- (۷۱) الغیبه (نعمانی): ۱۷۰ ح ۱و۲. در مصادر سنی نیز این روایت با عبارتی مشابه آمده است: عقد الدّرر (مقدّسی شافعی): ۱۳۳و ۱۳۴.

۴- (۷۲) برخی از دانشمندان شیعه، از آن جهت که غیبت صغری را آغاز تولّد به حساب آورده اند، طول آن را ۷۴ سال دانسته اند.

آن، غیبت کبری آغاز شد که تا زمان ظهور آن حضرت ادامه خواهد داشت. در سال های غیبت صغری، آن حضرت علیه السلام نمایندگانی داشت که رابط بین امام علیه السلام و مردم بودند. آنها نامه ها و سؤالات و اموال و نذور مردم را به امام می رسانیدند و پاسخ آن حضرت را دریافت می کردند. این نمایندگان چهار نفر بودند که به «نُوّاب اربعه» (نایبان چهار گانه) مشهورند.

از نُواب اربعه، معجزات و کرامات فراوانی نقل و در تاریخ ثبت شده است. محلّ سکونت آنها شهر بغداد بود و مدفن آنها نیز همان جاست. اینک نام و ویژگی های مختصری از ایشان:

- جناب ابوعمرو، عثمان بن سعید عمروی(۱) (حدود سال ۲۶۵ هق) که از آغاز امامت حضرت مهدی علیه السلام نایب آن حضرت و قبلاً نیز وکیل امام هادی و امام عسکری علیهما السلام بوده است.

- جناب ابوجعفر، محمّد بن عثمان عمروی (جمادی الاولی سال ۳۰۴ یا ۳۰۵ هق) که قبلاً نیز وکیل امام عسکری علیه السلام بوده است.

در تشرف گروه چهل نفری به محضر امام عسکری علیه السلام (۲)- که توفیق دیدار امام مهدی علیه السلام نیز نصیب آنها شد - نیابت این دو بزرگوار اعلام شده بود.

- جناب ابوالقاسم، حسین بن روح نوبختی (۱۸ شعبان ۳۲۶ هق). او از خاندان ایرانی تبار نوبختی بود.

- جناب ابوالحسن، علی بن محمد سمری (۱۵ شعبان ۳۲۹ هق) که آخرین نایب امام بود. شش روز قبل از درگذشت او، امام علیه السلام در نامه ای (توقیع)(۳)، فوت او و پایان دوران نیابت و آغاز غیبت کبری را اعلام فرمود. (۴)

اکنون بیش از هزار و صد

۱- (۷۳) در لفظ «عمرو» واوی است که خوانده نمی شود، لذا «عمرو»، «عَمری» تلفظ می گردد.

۲- (۷۴) در درس پنجم، این مطلب بیان گردید.

۳- (۷۵) برای آشنایی بیشتر با این اصطلاح به درس هجدهم مراجعه کنید.

۴- (۷۶) الاحتجاج (طبرسی)۲: ۱۹۳.

سال از آغاز غیبت کبری می گذرد. امام علیه السلام در این دوران نماینده ی خاص ندارند. مردم در مسائل دینی به راویان حدیث - یعنی دانشمندان علوم دین که فقیهان جامع الشرایط باشند - ارجاع شده اند.

امام علیه السلام در توقیعی فرموده است:

«وَ أَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَهُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُوَاهِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّهُ اللَّهِ عَلَيْهِم. (۱)

در پیش آمدهای نو به راویان حدیث ما مراجعه کنید؛ زیرا آنان حجّت من بر شمایند و من حجّت خدا بر آنها.

امام زمان علیه السلام اکنون با چهره ای ناشناس در جامعه به سر می برد، در مراسم حج شرکت می کند، در مجامع رفت و آمد دارد، به هدایت افراد می پردازد و از بی پناهان دستگیری می کند.

آری! امام مهدی علیه السلام همچون خورشیدِ پشت ابر است(۲) که مردم از وجود و نور و حرارت و جاذبه ی او بهره می برند، هرچند که او را در ظاهر نبینند.

در ایام غیبت، مردم عموماً آن حضرت را نمی شناسند و امکان مراجعه ی حضوری به آن آستان مقدّس را ندارند؛ ولی به اذن خداوند متعال، بسیاری از افراد به دیدار حضرتش موفّق می شوند که در این زمینه، وقایع مشهور و شور انگیز فراوانی وجود دارد. (۳)

خداوندا! دشواری های دوران غیبت را بر ما آسان گردان و در ظهور آن حضرت شتاب فرما. آمین!

اکنون می دانیم

اشاره

.۱

امام عصر علیه السلام از آغاز امامت، غیبت اختیار فرمود.

۲. دوران غیبت نخست شصت و نه سال بود و دوران غیبت دوم امام عصر علیه السلام تا زمان ظهور ادامه دارد.

.۳

امام علیه السلام در دوران غیبت، مثل خورشید پس ابر به مردم فایده

۱- (۷۷) کمال الدین: ۴۸۴، ح ۴ در پاسخ سؤالات اسحاق بن یعقوب.

۲- (۷۸) این تعبیر درباره ی حضرت مهدی علیه السلام از رسول اکرم صلی الله علیه وآله می باشد.کمال الدین: ۲۵۳، ح ۳.

۳- (۷۹) محدّث بزرگوار، حاجی نوری، در باب هفتم کتاب «نجم ثاقب» صد واقعه در این زمینه نقل کرده است که از آن میان، حکایات زیر، از شهرت بیشتری برخوردار می باشند: حکایت ۵- تشرف مرحوم اسماعیل بن حسن هرقلی (قرن ۷) و شفای بیماری او حکایت ۳۱- تشرف تاجر متدیّن، مرحوم حاج علی بغدادی م بعد از ۱۳۰۲ (مفاتیح الجنان، ذیل زیارت کاظمین علیهما السلام) حکایت ۴۱- تشرف و شفای دلّاک شیعه شهر حلّه، مرحوم ابوراجح که به دست دشمنان اهل بیت علیهم السلام شدیداً شکنجه شده بود. حکایت ۴۹- تشرف شیعه ی با اخلاص بحرینی، مرحوم محمد بن عیسی و نجات او و دیگر شیعیان از شرّ وزیر ناصبی. حکایت ۶۳- تشرف فقیه بزرگوار مرحوم مقدس اردبیل م ۹۹۳ و پرسش سؤالات خویش از آن حضرت. حکایت ۷۰- تشرف عالم متّقی، مرحوم سید احمد رشتی ۱۲۸۰ (مفاتیح الجنان، ذیل زیارت جامعه کبیره) حکایت ۷۱- تشرف جوانی سنّی به نام یاقوت سمّان (قرن ۱۳) که به دست آن حضرت هدایت یافت.

می رساند. ۴. چهار نفر از بزرگان مورد اعتماد، امر سفارت و وساطت امام زمان علیه السلام و مردم ر در دوران غیبت کوتاه عهده دار بودند.

۵. مردم در دوران سخت غیبت، بعد از نوّاب اربعه به «راویان احادیث ائمه علیهم السلام» ارجاع شده اند.

پرسش های درس نهم

۱. نظر شما درباره ی این عبارت چیست؟ «امام زمان علیه السلام از آغاز ولادت پر برکتشان چهره ی شناخته شده و آشکاری در جامعه ی خود بودند.»

۲. دو دوره ی غیبت امام زمان علیه السلام را ذکر کنید و طول مدّت هر کدام را بنویسید.

۳. آیا امام غایب برای مردم دوران غیبت فایده ای دارد؟

۴. اگر نمی توان در دوران غیبت به حضور امام زمان علیه السلام مشرّف شد، پس آنها که به دیدار آن حضرت رسیده اند چگونه موفّق شده اند؟

درس دهم: انتظار

انتظار

.Your browser does not support the audio tag

«فَانْتَظِرُوا إِنِّی مَعَکُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِینَ» (۱)

پس منتظر باشید که من هم با شما در انتظارم.

انتظار در لغت به معنای چشم داشت و چشم به راه بودن و نوعی امید به آینده داشتن است.

نیجه ای که از معنای لغوی انتظار به دست می آید این است که کسی که عمل زشت و ناهنجاری انجام داده، منتظر کیفر آن است، و کسی که بذری را در زمین پاشیده منتظر است که محصولش از زمین سر برآورد و سرسبز شود و کسی که کار خیر و شایسته ای انجام داده، منتظر است تا روزی فرا رسد و او پاداش کار خیرش را دریافت کند.

و اما انتظار در اسلام - به ویژه مذهب تشیّع - عبارت از ایمان استوار بر امامت و ولایت حضرت ولی عصر علیه السلام و امید به ظهور مبارک آن

۱- (۸۰) اعراف / ۷۱.

واپسین حجت الهی، و آغاز حکومت صالحان است. انتظار فرج در اسلام، در واقع نوعی آمادگی است، آمادگی برای پاک شدن، پاک زیستن، آمادگی برای حرکتی مستمر و دائم، توأم با خودسازی و دگرسازی و زمینه سازی. و سرانجام آمادگی برای تهیه ی قوا برای شرکت در نهضت عظیم حضرت مهدی علیه السلام که آغاز آن، ظهور حضرت و پایان آن، شکست تاریکی ها و ظلم ها و نتیجه ی آن، برپایی حکومت عدل الهی و نهضت سبز مهدوی علیه السلام است.

مسلمانان بر اساس وعده های صریحی که قرآن کریم بدانها داده است، عقیده دارند که طبق قانون خلقت و سنت آفرینش، تاریخ بر مبنای سنت های الهی و وعده های خدایی به پیش می رود، و اگر چند روزی دنیا به نفع ستمگران تمام شده، ولی سرانجام حکومت مطلق جهان به دست صالحان و حق پرستان خواهد افتاد و عدالت و امنیت بر اساس قانون خدا در سرتاسر جهان برقرار خواهد شد.

از آیات متعدد قرآن سوره توبه، آیات ۳۲ و ۳۳ - و سوره نور، آیه ۵۵ - سوره غافر، آیه ۵۱ - سوره انبیاء،آیات ۱۰۵ و ۱۰۶ - سوره قصص، آیه ۴ - سوره سجده، آیات ۲۸ و ۲۹ - سوره صافات، آیات ۱۷۱ و ۱۷۳ - سوره حج، آیه ۴۱ به خوبی استفاده می شود که جهان روزی را در پیش دارد که حکومت مطلق دنیا به دست پاکان و صالحان خواهد افتاد و روزی را که مسلمانان انتظار می کشند، همان روز قیام حضرت مهدی علیه السلام است.

پیامبر خدا صلی الله علیه وآله می فرمایند:

Your browser does not support the audio tag.

«انتظار فرج عبادت است و برترین و با ارزش ترین عمل امت من

ص: ۳۲

انتظار فرج از خداوند است.» (۱) امام جواد علیه السلام نیز فرمودند:

«قائم ما مهدی علیه السلام است که واجب است در دوران غیبتش منتظر او باشند و در دوران ظهورش پیروی او نمایند، او سومین فرزند من است.» (۲)

و همچنین امام زین العابدین علیه السلام فرمودند:

«ولیّ خدا، وصیّ دوازدهم رسول خداصلی الله علیه وآله و آخرین امام پس از او، غیبتی خواهد داشت که مدت آن به طول می انجامد. ای اباخالد! همانا اهل زمان غیبت او که معتقد به امامتش و در انتظار ظهورش باشند، برترینِ اهل هر زمان هستند، زیرا که خداوند - که یادش بلند مرتبه است - آنچنان بهره ای از عقل و فهم و معرفت به ایشان عطا کرده که غیبت در نزد آنان به منزله ی مشاهده است، و آنان را در آن زمان در رتبه مجاهدان شمشیرزن در رکاب رسول خداصلی الله علیه وآله قرار

داده است. ایشان صاحبان راستین اخلاص و شیعیان برحقِ ما و داعیان به سوی خدا در نهان و آشکارند.» (۳)

و عیاشی هم از حضرت امام رضا علیه السلام در آیه ی «فَانْتَظِرُوا إِنِّی مَعَکُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِینَ» (۴) روایت کرده که فرمود:

«چقدر خوب است صبر و بردباری نمودن و انتظار فرج کشیدن. آیا نمی بینید خداوند از قول هود پیغمبر علیه السلام حکایت نموده و می فرماید «فَانْتَظِرُوا إِنِّی مَعَکُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِینَ»

همچنین در روایت ابابصیر امام صادق علیه السلام فرمودند:

«ای ابا بصیر! خوشا به حال شیعیانی که انتظار ظهور آن حضرت را می کشند و در زمان ظهورش پیروی او می نمایند. آنها دوستان خدا هستند که برای ایشان هیچ ترس و حزن و اندوهی

۱- (۸۱) روزگار رهایی ج ۱ ص ۳۵۳)

۲- (۸۲) کمال الدین و تمام النعمه، ص ۳۷۷)

۳- (۸۳) بحارالانوار: ج ۵۲ ص ۱۲۲)

۴- (۸۴) اعراف / ۷۱.

نیست.» (۱) و ما در زیارت جامعه کبیره می خوانیم و تکرار می کنیم که:

«أُشْهِدُ اللّهَ وَ أُشْهِدُکُمْ أَنِّی ... مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِکُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِکُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِکُم»

خدای متعال را گواه می گیرم و شما را نیز که ... تصدیق و ایمان به رجعت شما دارم، منتظر امر شما و چشم به راه دولت حقه شما هستم.

اکنون می دانیم:

۱. انتظار: عبارت از ایمان استوار بر امامت و ولایت حضرت ولی عصر علیه السلام و امید به ظهور مبارک آن حضرت است.

۲. انتظار: نوعی آمادگی است برای پاک شدن، و پاک زیستن.

۳. از دیدگاه رسول خدا صلی الله علیه وآله «انتظار فرج عبادت است و برترین و با ارزش ترین عمل امت،انتظار فرج از خداوند است.»

۴. از دیدگاه امام جواد علیه السلام واجب است در دوران غیبت امام زمان علیه السلام مردم منتظر او باشند.

پرسش های درس دهم:

۱. از نظر لغت انتظار را معنی کنید.

۲. انتظار از دیدگاه اسلام - به ویژه مذهب تشیع - چیست؟

۳. پایان انتظار چیست؟

۴. از آیات متعدد قرآن مانند توبه، ۳۲ و ۳۳- نور، ۵۵- غافر، ۵۱- انبیاء، ۱۰۵ و ۱۰۶- قصص، ۴- سجده، ۲۸ و ۲۹- صافات، ۱۷۱ و ۱۷۳- حج، ۴۱ چه استفاده هایی می شود؟

درس یازدهم: وظایف ما در عصر غیبت

وظایف ما در عصر غیبت

.Your browser does not support the audio tag

«یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ کُونُوا مَعَ الصَّادِقینَ» (۲)

ای افراد با ایمان، تقوا پیشه کنید و با راستگویان همراه باشید.

بـا توجه به حقوق فراوانی که امـام زمان علیه السـلام بر ما دارنـد، همه ی ما مسـلمانان نسـبت به آن حضـرت تکالیف بسـیاری داریم و احساس سپاسگزاری - که در سرشت هر انسانی هست - ایجاب می کند، نسبت به انجام آنها

ص: ۳۴

۱- (۸۵) البرهان ج ۱ ص ۵۶۴ ح ۴)
۲- (۸۶) توبه (۹): ۱۱۹.

کوشـا باشـیم. برخی از دانشـمندان، هشـتاد مورد از این وظـایف را بر شـمرده و در فصـل هایی از کتاب های خود تنظیم کرده اند.(۱) با اندکی از این وظایف آشنا می شویم:

۱. محبت: چنان که در مبحث امامت ملاحظه کردید، قرآن کریم محبّت و علاقه مندی به اهل بیت پیامبر اکرم علیهم السلام را بر هر مسـلمانی واجب دانسته است.(۲) یقیناً در عصـر حاضـر، در بین وابسـتگان رسول خداصـلی الله علیه وآله شخصیتی چون امام زمان علیه السـلام وجود ندارد که از هر کسِ دیگر به آن حضرت نزدیک تر باشد. بنابراین، محبّت آن بزرگوار بر همه ی مسلمانها واجب و لازم است.

اساساً محبّت اهل بیت علیهم السلام موهبتی الهی است؛(۳) ولی با کثرت ارتباط و مراجعه به آن بزرگواران، افزون تر می شود. پس:

- مطالعه درباره ی آن حضرت؛

- شناخت کرامات و مهربانی های حضرتش در رسیدگی به شیعیان؛

- توسل و مراجعه به آن بزرگوار؛

- و ...

محبّت ما را، به اذن خدا، به آن حضرت فزونی می دهد.

۲. دعـا: هر کس به امام زمان علیه السـلام علاقه منـد باشـد، قطعاً هجران آن بزرگوار در ایام غیبت؛ بر او سـخت است و با دعا برای ظهور، خواهانِ آشکار شدن ایشان است. آن حضرت، خود در توقیعی این گونه امر فرموده است:

«وَ أَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ» (۴)

برای تعجیل در ظهور، زیاد دعا کنید که این کثرت دعا،گشایش کار شما خواهد بود.

۳. نیـابت: از وظـائفی که اهـل بیت علیهم السـلام به ما آموخته انـد و مؤمنین اعصار قبل نیز در انجام آن کوشا بوده انـد، نیابت

کردن از امام زمان علیه السلام در انجام کارهای مستحبی و یا

ص: ۳۵

۱- (۸۷) برای نمونه، رک. مکیال المکارم (میرزا محمد تقی موسوی اصفهانی) جلد۲، فصل ۸؛ و نیز: پیوند معنوی با ساحت مقدس مهدوی (صدر الاسلام همدانی).

۲- (۸۸) شوری (۴۲): ۲۳: «قُل لا أسألکُم عَلَیه أجراً إلّا الموَدَّه فِی القُربی»

۳- (۸۹) رک. تحف العقول (ابن شعبه): ۳۱۳.

۴- (۹۰) کمال الدین: ۴۸۵، ح ۴.

اهـداء ثـواب اعمـال خویشـتن به آن حضـرت است. علی بن مغیره که توفیـق بسـیاری در تلاـوت قرآن در مـاه رمضـان داشت، تلاوت هر ختم قرآن را به یکی از معصومین علیهم السلام اهداء می نمود. امام کاظم علیه السلام در تمجید کار او فرمودند:

«لَکَ بِذَلِکَ أَنْ تَکُونَ مَعَهُمْ یَوْمَ الْقِیَامَه» (۱)

پاداش کار تو این است که در قیامت با آنها خواهی بود.

موسی بن قاسم نیز در اقدامی مشابه در ایام حج، به نیابت از یکایک پیشوایان دین، طوافی مسـتحبی انجام می داد و امام جواد علیه السلام به او فرمودند:

«اسْتَکْثِرْ مِنْ هَذَا فَإِنَّهُ أَفْضَلُ مَا أَنْتَ عَامِلُهُ» (۲)

این کار را فراوان انجام بده زیرا برترین کاری است که تو انجام می دهی.

داود حرمی نیز به زیـارت امام هادی علیه السـلام می رفت و آن زیارت را به امام زمان خویش حضـرت عسـکری علیه السـلام اهداء می نمود، حضرت علیه السلام در تمجید از کار او فرمودند:

«لَکَ مِنَ اللَّهِ ثَوابٌ وَ أَجْرٌ عَظِیمٌ وَ مِنَّا الْمَحْمِدَه» (۳)

برای تو ثواب و پاداش بزرگی از جانب خدا خواهد بود و ما نیز سپاسگزار تو هستیم.

ما نیز به این سـنّت حسـنه عامل بوده، افعال مسـتحبی خویش را به نیابت از حضـرت بقیه الله ارواحنا فـداه انجام می دهیم، تا در عین انجام وظیفه، مشمول رحمت الهی در دنیا و آخرت قرار گیریم.

۴. انتظار: بزرگترین عمل و والاترین عبادتی که برای ما در این زمان امکان پـذیر است، انتظار ظهور آن امام مهربان می باشـد. در روایات فراوانی، انتظار بالاترین عبادت جهاد و عمل، معرفی شده است به طوری که در درس انتظار گذشت

بدیهی است چنین

ص: ۳۶

۱- (۹۱) کافی ۲ / ۶۱۸ ح ۴.

۲- (۹۲) کافی ۴ / ۳۱۴ ح ۲.

۳- (۹۳) تهذیب ۶ / ۱۱۰.

انتظاری، ثمره ی معرفت به مقام آن حضرت و محبت نسبت به ایشان است و این گونه انتظار، اثری جز دعا، ثمری جز خودسازی و بازتابی جز آمادگی نخواهد داشت. M۱۶.mp۳~

۵. پیوند: از وظایف هر شیعه این است که به امام خویش معتقد و به یاد او باشد و حتّی در غیبت آن حضرت، پیوند خویش را حفظ کند. قرآن به این حقیقت این گونه اشاره می فرماید:

«یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صابِرُوا وَ رابِطُوا وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُون» (۱)

ای ایمان آورندگان! صبر و استقامت کنید و با یکدیگر پیوستگی محکم داشته باشید و پرهیزگار باشید، امید است که رستگار شوید.

حضرت باقر علیه السلام آیه را چنین تفسیر فرموده اند:

بر انجام واجبات صبر پیشه کنید و در برابر دشمن شکیبا باشید و با امامی که چشم به راهش هستید، پیوستگی داشته باشید. (۲)

غیبت امام زمان علیه السلام هرگز مانعی برای این پیوند نیست؛ زیرا غیبت، حداکثر مانع فیض حضور است و هرگز ارتباط معنوی و قلبی نمی شود.

روش عملی پیوند با امام علیه السلام این است که انسان در همه ی عرصه های زندگی به آن امام مهربان متوسل شود، (درسی، خانوادگی، فردی، اجتماعی، مادّی، معنوی) خود را عرضه کند و از آن حضرت، راه خروج از آن را بطلبد.

همچنین برخی از ادعیه و زیارات مربوط به آن حضرت را بخواند و به این ترتیب، پیوند خویش را با امام زمان علیه السلام برقرار سازد. از جمله دعاهایی که خواندن آنها شایسته است، این دعاهاست:

– دعای «اللهم کن لولیک» همیشه و بخصوص در نمازها؛

– دعای عهد هر صبحگاه؛

–

۱– (۹۴) آل عمران (۳): ۲۰۰.

۲– (۹۵) تفسیر برهان (سید هاشم بحرانی) ۱: ۳۳۴، ح ۲ و ۳ و ۱۲.

زیارت آل یس هر هفته؛ خداوند متعال ما را به وظیفه شناسی در برابر امام زمان علیه السلام موفق گرداند و دعای خیر آن حضرت را بدرقه ی راهمان قرار دهد.

اکنون می دانیم

شایسته است هر شیعه راستین:

۱. برای جلب رضایت الهی، امام زمانش را شدیداً دوست بدارد.

۲. برای ظهور آن حضرت، فراوان دعا کند.

۳. در دوران غیبت از منتظران ظهور باشد.

۴. پیوند قلبی خود را با امام زمان علیه السلام روز به روز بیشتر کند.

پرسش های درس یازدهم

۱. آیه ی «کونوا مع الصادقین» به کدام یک از وظایف ما در مقابل امام زمان علیه السلام اشاره دارد؟

۲. کدام دانشمند شیعی، هشتاد وظیفه از وظایف مؤمنان را در دوران غیبت برشمرده است؟

۳. بر اساس آیه ی ۲۳ سوره ی شوری چه وظیفه ای داریم؟

۴. چگونه محبت ما به امام زمان علیه السلام بیشتر می شود؟

۵.

امام عصر علیه السلام برای تعجیل فرج خود، چه درخواستی از شیعیان دارند؟

۶. پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله چه عملی را برترین عمل امّت خود ذکر کرده است؟

۷. آیا در دوران غیبت نیز می توان به امر «رابطوا» ی (۱) قرآن عمل کرد؟

۸. روش عملی پیوند با امام عصر علیه السلام را چه می دانید؟

درس دوازدهم: حقوق امام مهدی علیه السلام بر ما

حقوق امام مهدی علیه السلام بر ما

.Your browser does not support the audio tag

«... أَنِ اشْكُرْ لی وَ لِوالِدَیْک ...» (۲)

سپاسگزار من و پدرت و مادرت باش.

امام مهدی علیه السلام از ابعاد گوناگون، حقوق فراوانی بر ما دارند که توجه به آنها، ما را در انجام وظایف و تکالیف خویش نسبت به آن حضرت موفق می کند. برخی از این حقوق چنین اند:

۱. حق هدایت و تعلیم:

هدایت خدا متعال، توسط پیامبران و امامان علیهم السلام

ص: ۳۸

۱- (۹۶) آل عمران (۳): ۲۰۰.

۲- (۹۷) لقمان (۳۱): ۱۴.

به بشر می رسند. از این رو، هادی و معلم الهی در زمان ما، حضرت مهدی علیه السلام می باشد. امام عصر - ارواحنا فداه- همه ی حقوق یک معلم بر شاگرد ویک هادی بر هدایت شده را بر مؤمنان دارد.

۲. حقّ پدری:

پدر حقّ بزرگی بر فرزندان خویش دارد. پدر حقیقی در هر زمان، امام و پیشوای الهی در آن روزگار است؛ چنان که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله خود و امیرالمؤمنین علیه السلام را دو پدر این امّت معرفی فرموده است. (۱)

دل سوزی امام زمان علیه السلام و رسیدگی آن حضرت به حال امتش و محبت و دلبستگی ایشان به دوستداران و پیروان، بی تردید از محبتی که هر کس از پدر و مادر خویش می بیند، بالاتر است، چنان که حضرت رضا علیه السلام امام را اینگونه معرفی فرموده اند:

«الْإِمَامُ الْأَنِیسُ الرَّفِیقُ وَ الْوَالِدُ الشَّفِیقُ وَ الْأَخُ الشَّقِیقُ وَ الْأُمُّ الْبَرَّهُ بِالْوَلَدِ الصَّغِیرِ» (۲)

امام دوست سازگار و پدر دلسوز و برادر همزاد (تنی) و مادر مهربان نسبت به فرزند کوچک خویش است.

۳. حقّ نعمت:

هر کس که واسطه ی نعمتی از جانب خدا بر ما باشد، بر گردن ما حقّی خواهد داشت. پدر و مادر که واسطه آفرینش و رزق ما هستند، معلم که واسطه آموزش و پرورش ماست، پزشک که واسطه علاج و رفع بیماری ماست؛ همه بر ما حقوقی دارند که ما باید در ادای این حقوق بکوشیم.

حجت هـای الهی، هر یـک در زمان خویش، واسـطه ی نزول نعمت های الهی هسـتند و الطاف خـدا، به واسـطه وجود آنان به مردم نازل می شود. به این جهت که در زیارات، از اهل بیت علیهم

ص: ۳۹

۱- (۹۸) امالی صدوق: ۱۴.

۲- (۹۹) کافی ۱: ۲۰۰، ح ۱.

السلام به «اَولِیاءَ النِّعَم» تعبیر شده است.(۱) امام صادق علیه السلام با ابو حنیفه غذا می خوردند. پس از پایان غذا و حمد و سپاس خدای متعال، فرمودند:

«اَللَّهُمَّ إنَّ هذا مِنْکَ وَ مِنْ رَسُولِکَ». (۲)

خدایا! این غذا،لطف تو و پیامبر تو بود.

در زمان حاضر نیز ولی نعمت ما امام زمان علیه السلام است که همه بر خوان کرم و فضل و نعمت خدا داد آن حضرت نشسته ایم. تمامی نعمتهای مادی و معنوی، الطافی که از جانب حق به ما می رسد، بلایایی که از ما دور می گردد، تماماً از طریق ایشان و به دعا و شفاعت آن حضرت است. بنابراین، آن حضرت بر ما حقّ عظیم دیگری دارد که حقّ نعمت می باشد.

اکنون که مشخص شد امام مهدی علیه السلام راهنما و معلم، پدر و مادر دل سوز و ولی نعمت ماست؛ پس در قبال هر یک از این شئون، وظایف فراوانی نسبت به آن بزرگوار بر عهده ی ما قرار می گیرد که انجام آن لازم و ضروری است. بدین جهت در دعای ندبه، از خدای متعال تقاضا می کنیم:

وَ أعِنَّا عَلی تَأدِیَهِ حُقُوقِهِ إلَیْهِ. (۳)

خدایا!ما را بر پرداخت کامل حق هایی که آن حضرت بر ما دارد، یاری ده.

اکنون می دانیم

۱. از جمله حقوق امام عصرعلیه السلام:

الف: حقّ هدایت و تعلیم؛

ب: حقّ پدری؛

ج: حقّ نعمت؛ است.

۲. ما جز به هدایت حضرت مهدی علیه السلام راه را درست نمی یابیم.

۳. آن حضرت نسبت به ما از پدر دلسوز تر و از مادر مهربان تر است.

۴. تمامی نعمتهایی که خداوند به ما عطا فرموده، به برکت وجود مبارک امام عصر علیه السلام است.

۱- (۱۰۰) مفاتیح الجنان زیارت جامعه کبیره (امام هادی علیه السلام).

۲- (۱۰۱) بحار الانوار ۱۰: ۲۱۶، ح ۱۷.ابوحنیفه پس از شنیدن سخن امام صادق علیه السلام عرض کرد: آیا برای خدا شریک قرار می دهید؟ (صاحب نعمت خداست؛ چرا پیامبر را هم اضافه کردید؟) امام علیه السلام در پاسخ ابوحنیفه به آیاتی از قرآن استناد فرمود که پیامبرصلی الله علیه وآله را بعد از خدا ولی نعمت مؤمنان، معرفی می فرماید: «أغناهم الله و رسوله من فضله: خدا و پیامبرش مؤمنان را از فضل خدا توانگر ساختند.» توبه (۹): ۷۴.

۳- (۱۰۲) مفاتیح الجنان، اواخر دعای ندبه

پرسش های درس دوازدهم

۱. چند حق از حقوق امام عصر علیه السلام را ذکر کنید.

۲. آیا اگر عنایات امام زمان علیه السلام نبود، ما می توانستیم راه درست را تشخیص دهیم؟

۳. به بیان امام رضا علیه السلام چه کسی نسبت به ما از مادر مهربان تر است؟

۴. «اَللَّهُمَّ إِنَّ هذا مِنْکَ وَ مِنْ رَسُولِکَ».

یعنی چه و چه ماجرایی دارد؛ و چه نتیجه ای می توان از آن گرفت؟

۵. چگونه دعا کنیم تا به ادای حقوق امام زمان علیه السلام توفیق پیدا کنیم؟

درس سیزدهم: نشانه های ظهور

نشانه های ظهور

Your browser does not support the audio tag.

«اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انْشَقَّ الْقَمَر» «فَتَوَلَّ عَنْهُمْ یَوْمَ یَدْعُ الدَّاعِ إِلی شَیْ ءٍ نُکُر» (۱)

«آن ساعت نزدیک آمد و ماه آسمان شکافته شد. پس از آنان روی بگردان تا روزی که ندا کننده ای خلق را به عالمی حیرت آور و هول انگیز دعوت کند». (۲)

علائم ظهور امام زمان علیه السلام دو دسته است:

الف: علائم غیر حتمی:

یعنی علائمی که شایـد اتفاق بیفتـد و اگر اتفاق افتاد به معنی نزدیک بودن ظهور نیست. بلکه شاید مدت زیادی از غیبت هنوز باقی باشد؛ این علائم زیاد است که بعضی از آنها عبارتند از:

– رواج گناه و بی بند و باری و بد حجابی ...

– فراموش شدن و عمل نکردن به دستور امر به معروف و نهی از منکر.

– منع حاجیان از زیارت خانه خدا به مدت سه سال.

– شبیه شدن مردان به زنان و زنان به مردان در لباس پوشیدن و شکل و قیافه.

- گرفتاری مردم به خوف و عناد و گرانی نرخ ها و کمی اموال و مرگ و خونریزی ...

- رواج موسیقی در جمع مسلمین و بی توجهی

ص: ۴۱

۱- (۱۰۳) قمر: ۱ و ۶).
۲- (۱۰۴) در حدیثی آن ساعت را خروج حضرت مهدی علیه السلام دانسته که مردم را به آئینی فرا می خواند که آن را منکر و ناشناخته می دانند و باور نمی کنند که آئین اسلام باشد.

نسبت به آن. - علنی شدن فروش شراب و غیره ...

ب: علائم حتمی:

یعنی علائمی حتماً اتفاق می افتد که با واقع شدن آنها به فاصله ی چند ماه ظهور حضرت واقع می شود و این علائم هنوز اتفاق نیفتاده است؛ بعضی از آنها عبارتند از:

۱- صیحه آسمانی.

از امام باقر علیه السلام در حدیثی نقل شده:

«وَ أَنَّ مِنْ عَلَامَاتِ خُرُوجِهِ ... وَ صَيْحَةً مِنَ السَّمَاءِ فِي شَهْرِ رَمَضَان» (۱)

و همانا از علایم خروج مهدی ... حدوث صیحه ای در ماه رمضان است.

۲- خروج سید یمانی.

یمانی، یکی از سرداران مردم یمن است که مردم را به حق و عدل دعوت می کند.

امام صادق علیه السلام می فرمایند: قیام یمانی واقع می شود و هیچ پرچمی (نهضتی) به اندازه پرچم یمانی مردم را به حق و حقیقت هدایت نمی کند.

۳- خروج سفیانی.

سفیانی دارای رویی سرخ، پوستی سفید و چشمانی زاغ می باشد؛ او از شهرهای روم (شاید مراد اروپای فعلی باشد) بپا می خیزد و بر گردن صلیب دارد؛ شاید او مسیحی یا مسلمان منحرفی باشد که دشمنی امیرالمؤمنین علیه السلام را به دل دارد. زیرا در برخی روایت ها آمده که وی در کوفه اعلام می کند هر که سر شیعه علی بن ابیطالب علیه السلام را بیاورد، هزار درهم

جایزه می گیرد.

۴- کشته شدن نفس زکیه.

در روایات شیعه به علامتی قبل از ظهور حضرت مهدی علیه السلام به عنوان قتل نفس زکیه اشاره شده است که بعد از این جنایت، حضرت ظهور خواهند کرد.

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند:

«لَیسَ بَیْنَ قِیامِ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَیْنَ قَتْلِ النَّفْسِ الزَّکِیَّهِ إِلَّا

ص: ۴۲

۱- (۱۰۵) کمال الدین، ص ۳۲۸، ح ۷).

خَمْسَ عَشْرَهَ لَیْلَهً» (۱) بین قیام قائم علیه السلام و کشته شدن نفس زکیه بیش از پانزده شبانه روز فاصله نیست.

.Your browser does not support the audio tag

۵- خسف بیداء. (فرو رفتن زمین در بیداء)

مقصود از خسف در بیداء آن است که پس از این که سفیانی با لشکری عظیم به قصد جنگ با حضرت مهدی علیه السلام عازم مکه می شود و در بین مکه و مدینه و در محلی که به سرزمین بیداء معروف است، به گونه ی اعجاز آمیز به امرا خداوند در دل زمین فرو می روند. این حادثه در بسیاری از روایات شیعه و سنی به عنوان نشانه های ظهور بیان شده و در شماری از آنها به حتمی بودن آن تأکید شده است.

جز نشانه هایی که صراحتاً در احادیث به حتمی بودن آنها اشاره شده است، بقیه ی نشانه های ظهور، همگی از امور موقوفه به شمار می روند، چنانکه بزرگانی مانند شیخ مفیدقدس سره، شیخ صدوق قدس سره و شیخ طوسی قدس سره بدان تصریح کرده اند. بدین معنا که به جز نشانه های حتمی ظهور بقیه ی آنها بنا بر مشیت و اراده الهی ممکن است دچار تغییر و تبدیل، تقدم و یا تأخر شوند.

به عبارت دیگر آنها از جمله امور لوح محو و اثبات به حساب می آیند و ممکن است با تغییر و تبدیل در شرایط آنها و عوض شدن علل رخ دادن آنها به گونه دیگری پدید آیند و یا اصلاً رخ ندهند. البته بسیاری از رویدادهایی که در احادیث ما به آنها اشاره شده است تا کنون اتفاق افتاده اند و دچار بداء(۲) در اصل تحقق خویش نشده اند.

مثلاً اگر در حدیث به نزول بلایی (مشروط) اشاره شده

۱- (۱۰۶) کمال الدین، ص ۶۴۹)

۲- (۱۰۷) بداء یعنی: تغییر یافتن تقدیراتِ مشروط و غیر حتمی.

باشد به واسطه توسل و استغفار مؤمنان و مسلمانان ممکن است در نزول آن تأخیر رخ دهد و یا اصلاً چنین بلایی به جهت عظمت عمل صالح ایشان نازل نشود و یا اینکه با برخی اعمال صالح و یا ناصالح ظهور حضرت را دچار تعجیل یا تأخیر کنند.

اکنون می دانیم

۱. علائم ظهور امام زمان علیه السلام دو دسته است: علائم حتمی و غیر حتمی.

۲. اگر علائم غیر حتمی اتفاق افتاد به معنی نزدیک بودن ظهور نیست.

۳. اگر علائم حتمی واقع شد به فاصله ی چند ماه ظهور حضرت واقع می شود.

۴. به جز نشانه های حتمی ظهور بقیه ی آنها بنا بر مشیت و اراده الهی ممکن است دچار تغییر و تبدیل شوند.

پرسش های درس سیزدهم

۱. به طور کلی علائم ظهور امام زمان علیه السلام به چند دسته تقسیم می شوند؟

۲. به چند نمونه از علائم غیر حتمی اشاره کنید.

۳. دو نمونه از علائم حتمی را با توضیح ذکر کنید.

۴. بداء یعنی چه؟

۵. مقصود از خسف در بیداء چیست؟

۶. آیا یمانی دعوت به سوی حق می کند یا دعوت به سوی باطل؟

درس چهاردهم: ظهور

ظهور

Your browser does not support the audio tag.

«وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ کَرْها ...» (۱)

و هر آنکس که در آسمانها و زمین است، از سر اشتیاق یا کراهت، تسلیم فرمان او خواهد بود.

بشارت به ظهود امام مهدی علیه السلام در تمامی کتب آسمانی قبل آمده است. همه ی انبیا و اولیا، انتظار آن روز را می کشیده اند؛(۲) ولی غیبت آن امام همام تا کی ادامه می یابد و خدای بزرگ چه هنگام به آن عزیز اذن ظهور خواهد داد؟ هیچ کس جز خدا نمی داند.(۳) به همین

۱- (۱۰۸) آل عمران (۳): ۸۳.

۲- (۱۰۹) این مطلب در درس دوم بیان شد.

۳- (۱۱۰) ظهور آن حضرت از نظر نامعلوم بودن وقت آن، شبیه به قیامت است. رک.تفسیر نورالثقلین، جلد دوم، ذیل اعراف (۷): ۱۸۷.

جهت، هر کسی برای ظهور آن حضرت وقت معینی را اعلام کند، دروغ می گوید. امام مهدی علیه السلام در توقیعی فرموده

است:

أَمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ وَ کَذَبَ الْوَقَّاتُون. (۱)

امر ظهور به دست خداست وآنان که برای ظهود وقت معین می کنند، دروغ می گویند.

دوران غیبت امام زمان علیه السلام عصر مشکلات شیعه است. پایان یافتن این دوران و فرارسیدن زمان ظهور، با دعا و تقاضای مردم در ارتباط است. خدای متعال با دعا و ضجّه و ناله ی بنی اسرائیل، از چهارصد سال عذاب آنان، صد و هفتاد سال باقیمانده آن را بخشید و با نبوّت حضرت موسی علیه السلام، آنان را از شرّ فرعون نجات داد. از این رو امام صادق علیه السلام برای تعجیل ظهور، مسلمانها را به دعا و ناله به درگاه خدا، همانند بنی اسرائیل، توصیه می فرماید. (۲)

امام زمان علیه السلام از کنار خانه ی کعبه، در محل حجر الاسود،(۳) ظهور خواهد کرد؛ در حالی که سیصد و سیزده یار آن حضرت در آنجا حاضرند.(۴) جبرئیل امین در لحظه ی ظهور بر بام خانه کعبه می رود و با فریادی که همه ی مردم دنیا آن را می شنوند و مفهومش را می فهمند، ظهور آن حضرت را اعلام می کند (صیحه ی آسمانی).(۵)

.Your browser does not support the audio tag

مؤمنان برگزیده از هر گوشه ی عالم به بیعت و یاری آن می شتابند. حضرت عیسی علیه السلام از آسمان فرود می آید و با آن حضرت بیعت کرده، در سپاه ایشان قرار می گیرد و در نماز به آن حضرت اقتدا می کند.(۶) عده ای از مؤمنان که مشتاق یاری حضرتش بوده اند و در گذشته اند، زنده می شوند و به یاری امام خویش می شتابند. آن هنگام که

ص: ۴۵

۱- (۱۱۱) کمال الدین: ۴۸۴، ح ۴.
۲- (۱۱۲) تفسیر عیاشی: ۲، ۱۵۴ ح ۴۹.
۳- (۱۱۳) بحارالانوار: ۵۲ / ۳۰۷ ح ۸۱.
۴- (۱۱۴) رک. روایات ذیل سوره بقره (۲): ۱۴۸.
۵- (۱۱۵) رک. روایات ذیل سوره شعراء (۲۶): ۴.
۶- (۱۱۶) منتخب الاثر فصل ۷، باب ۸.

شماره ی یاوران آن حضرت به ده هزار نفر برسد، قیام می کند(۱) و پس از فتح مکه به مدینه می رود. از آنجا به کوفه تشریف می برد و در آن جا استقرار می یابد و آن شهر را پایتخت حکومت جهانی خویش قرار می دهد(۲) و از همان جا لشگر خویش را به سراسر جهان می فرستد. در این جنگ ها، علاوه بر یارانی که روز به روز بر تعدادشان اضافه می شود، فرشتگان و عوامل طبیعت نیز به فرمان آن حضرت هستند.(۳) ترس و رعب شدیدی همه ی ارکان سپاه دشمن را فرا گرفته، مانع آنها از هر اقدامی می شود. (۴)

از ویژگی هـای لشـگر امـام زمـان علیـه السـلام آن است که در هیـچ جبهه ای شـکست نمی خـورد و همـواره پیروز و سـرفراز است؛(۵) زیرا اکثر مردم در برابر لشگر آن حضرت تسلیم می شوند و با دیدن:

– معجزات و نشانه های الهی؛

– منطق و کلام دلربا؛

– اخلاق و انسانیّت و معنویّت او و یارانش؛

دیگر جایی برای انکار نمی ماند. اندک مقاومتی هم که از سوی بعضـی مخالفان اسـلام، چون یهود و برخی مخالفان متعصب اهل بیت علیهم السلام انجام گیرد؛ درهم شکسته می شود(۶) و شرق و غرب عالم در مدت هشت ماه فتح می شود. (۷)

امام مهدی علیه السـلام در آن نبردها، با سـتمگران و سرکشان درگیر می شود و حق ستم دیدگان را از آنها می ستاند. کفار و مشـرکان اگر بر کفر خویش پافشاری کنند کشته و دشمنان اهل بیت علیهم السلام سرکوب می شوند(۸) و مفسدان و منحرفان و شـیاطین به جزای خویش می رسـند. گردن کشان و سرکشان و منکران به قتل می رسند و سرتاسر زمین، در سایه ی فرهنگ الهی تشیع، به

ص: ۴۶

۱– (۱۱۷) کمال الدین: ۳۷۸، ح ۲ (امام جوادعلیه السلام).

۲– (۱۱۸) کامل الزیارات: ۳۰،ح ۱۱ (امام باقر یا صادق علیهما السلام)

۳– (۱۱۹) بحار الانوار ۳۱۲: ۵۲، ح ۵ (رسول اکرم صـلی الله علیه وآله)، بحارالا‌نوار ۳۸۸: ۵۲، ح ۲۰۶، ۳۲۷، ح ۴۳(امام باقر علیه السلام)، ۳۲۴، ح ۳۶ (امام صادق علیه السلام).

۴– (۱۲۰) بحارالانوار ۵۲: ۳۵۶، ح ۱۱۹ (امام صادق علیه السلام).

۵– (۱۲۱) بحار الانوار ۵۱: ۵۹، ح ۵۶ (امام صادق علیه السلام)، ۲۱۸، ح ۶ (مام باقر علیه السلام).

۶– (۱۲۲) تفسیر اهل بیت علیهم السلام از آیه ی ۸۳ آل عمران که در صدر این درس نقل شد.

۷– (۱۲۳) بحار الانوار ۵۲: ۳۶۱، ح ۱۲۹ (امام صادق علیه السلام)

۸– (۱۲۴) بحارالانوار ۵۲: ۳۷۳، ح ۱۶۷ (امام صادق علیه السلام).

رهبری امام زمان علیه السلام قرار می گیرد. خداوند بزرگ، تحقق آن دوران را زودتر و آسان تر گرداند.آمین!

اکنون میدانیم

ظهور حضرت مهدی علیه السلام قطعی است؛اما زمان آن نامشخص است.

۱- هر کس برای ظهور وقت تعیین کند دروغ است.

دعا تنها راه نیست! شیعه در دوران غیبت وظایف و تکالیف فراوان دارد که انجام هر کدام از آنها در پایان بخشیدن به دوران غیبت، مؤثر است.

۲- دوران نامعلوم غیبت، با دعا و تضرع به درگاه الهی خاتمه می یابد.

۳- حضرت مهدی علیه السلام ۳۱۳ یا خاص دارد و با سپاه ۱۰۰۰۰ نفری از مکه قیام خواهد کرد.

۴- از ویژگی های سپاه امام زمان علیه السلام «همواره پیروز» است.

پرسش های درس چهاردهم

۱. از تفسیر آیه ۸۳ سوره ی آل عمران چه میدانید؟

۲. ظهور در چه تاریخی اتفاق میافتد؟

۳. معلوم بودن وقت قیام امام عصر علیه السلام به کدام امر تشبیه شده است؟

۴. توقیع امام عصر علیه السلام در مورد وقت ظهور چیست؟

۵. نمونه ای تاریخی در پایان یافتن دوره غیبت با تضرع به درگاه الهی بیان کنید.

۶. صیحیه ی آسمانی از کجا و به وسیله ی چه کسی به گوش جهانیان می رسد؟

۷. آیا از مردگان هم کسانی به یاری امام زمان علیه السلام می شتابند؟

۸. مسیر حرکت و مرکز حکومت امام زمان علیه السلام را در زمان ظهور بیان کنید.

۹. مردم چگونه به امام زمان علیه السلام ایمان می آورند و تسلیم آن حضرت می شوند؟

۱۰. از تعداد و ویژگی های سپاه پیروز حضرت حجّت علیه السلام چه می دانید؟

درس پانزدهم: حکومت

حکومت

.Your browser does not support the audio tag

«اعلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الأرْضَ بَعْدَ مَوتِها ...» (۱)

بدانید که خدا زمین را پس از

۱- (۱۲۵) حدید (۵۷): ۱۷.

مرگش زنده خواهد کرد. با قیام حضرت مهدی علیه السلام و مقاومت چند ماهه ی دشمنان در برابر آن حضرت، سر انجام گردن کشان عناصر فاسد نابود خواهند شد و سراسر زمین، تسلیم فرمان خدا شده، تحت حاکمیت آن حضرت قرار خواهند گرفت. قرآن دورنمای حکومت مهدوی را این گونه ترسیم فرموده است:

«وَعَدَ اللَّهُ الَّذینَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَما اسْتَخْلَفَ الَّذينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دينَهُمُ الَّذِی ارْتَضی لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْناً يَعْبُدُونَنی لا يُشْرِكُونَ بی شَيْئا» (۱)

خداوند به افراد مؤمن و نیکوکار شما وعده داده است که آنها را همچون پیشینیان، در زمین به خلافت رساند؛ و دینی راکه برای آنان برگزیده است، قدرت دهد؛ و ترس آنان را به امنیت تبدیل کند.همه مرا خواهند پرستید و اندکی به من شرک نخواهند آورد.

بنابر آیه فوق و روایات این موضوع،حکومت آن حضرت، چهار هدف دارد:

۱. تشکیل دولت جهانی:

حکومت امام زمان علیه السلام فراگیر است؛ یعنی سرتاسر زمین به یک کشور تبدیل و مرزها برچیده می شود. دولت ها از بین می روند و اختلافات و جنگ ها خاتمه می یابند.

۲. حاکمیت اسلام راستین:

قانون آن دولت جهانی و فرهنگ حاکم بر آن عصر، بر اساس اسلام خواهد بود. آیینی که «خدا به آن خشنود است»، همان است که در روز غدیر(۲) معرفی شد. در آن زمان، اسلام بر همه ی ادیان غلبه می یابد و حاکمیت آن بر سراسر گیتی ظاهر خواهد شد. قرآن نیز این واقعیت را یاد آور شده است:

«هُوَ الَّذی أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدی وَ دینِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَی الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُون»

۱- (۱۲۶) نور (۲۴): ۵۵.

۲- (۱۲۷) آیه ی سوم سوره ی مائده (آیه ی اکمال دین) که در روز غدیر نازل شده، بیانگر این حقیقت است که «اسلام مورد رضایت» اسلام همراه با اعتقاد به ولایت و غدیر، یعنی همان تشیع است. زیرا خداوند متعال فرموده است: الیوم أکملت لکم دینکم و أتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا.

(۱) او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن دین را بر همه ی ادیان غلبه دهد، هر چند مشرکان از آن ناخشنود باشند.

.Your browser does not support the audio tag

آن حضرت، منافقان و دشمنان اهل بیت علیهم السلام را نابود می کند؛(۲) تمامی بدعت هایی را که در اسلام وارد شده، از بین می برد و احکام و سننی را که فراموش گردیده است، برقرار می سازد و اسلام را تجدید بنا می کند(۳) و برای اولین بار احکام الهی، در همه ی ابعاد آن، در سراسر عالم اجرا می شود.

۳. بر قراری عدالت و امنیت:

از برترین اهداف حکومت آن حضرت، بر قراری عدالت و از بین بردن ظلم و جور در همه ی اشکال و انواع آن است. در جامعه ای که ظلم نباشد، امنیت خواهد بود و فراوانی و ثروت ایجاد خواهد شد. یکی از جلوه های عدالت، داوری درست است. ویژگی مهم این داوری حکومت امام مهدی علیه السلام این است که آن حضرت در اختلافات بین افراد، به علم الهی حکم می کند و به شاهد و بیّنه نیاز ندارد و از این رو، قضاوت آن حضرت به باطن است نه به ظاهر؛ که به قضاوت حضرت داود علیه السلام شباهت دارد. (۴)

۴. از بین رفتن شرک:

بندگی خدا و سر به آستان کسی جز او نساییدن، هدف آفرینش است.این هدف والا در عصر حکومت امام زمان علیه السلام در پهنه جهان تحقق می یابد؛ زیرا آن حضرت، کفار و مشرکان را از میان می برد و شرک و چندگانه پرستی را تحت هر عنوانی که باشد، نابود می کند.

به این ترتیب در آن روزگار، تنها خدا پرستیده می شود. قرآن

ص: ۴۹

۱- (۱۲۸) توبه (۹): ۳۳، صف (۶۱): ۹ و فتح (۴۸): ۲۸ با اندکی اختلاف.

۲- (۱۲۹) بحار ۵۲: ۳۷۶، ح ۱۷۷ (امام صادق علیه السلام).

۳- (۱۳۰) الارشاد: ۳۶۴، بحار ۵۲: ۳۵۲، ح ۱۰۸.

۴- (۱۳۱) کافی ۱: ۳۹۷، ح ۱.

این ویژگی حکومت آن حضرت را این گونه بیان می کند: «الَّذینَ إِنْ مَکَّنّاهُمْ فِی الْأَرْضِ أَقامُوا الصَّلاهَ وَ آتَوُا الزَّکاهَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْکَر» (۱)

ایشان کسانی هستند که چون آن ها را از زمین به قدرت برسانیم، نماز بر پا می دارند و زکات می پردازند و امر به معروف و

نهی از منکر می کنند.

به راستی، زندگی در چنان زمانی، چه نیکو و چه دلپذیر است!

اکنون می دانیم

با حکومت امام زمان علیه السلام چند هدف محقق می شود:

۱. تشکیل دولت جهانی و فراگیر؛

۲. حاکمیت فراگیر اسلام مورد پسند خداوند متعال؛

۳. عدالت و امنیت؛

۴. محو ظلم و شرک جهانی؛

پرسش های درس پانزدهم

۱. آیه ی ۱۷ سوره ی حدید چه ارتباطی با دوران ظهور امام عصر علیه السلام دارد؟

۲. یک آیه از قرآن در تبدیل خوف به امنیت، که از ویژگی های دوران ظهور است، بنویسید.

۳. در مورد غلبه ی دین خدا بر سایر ادیان، آیه ای را ذکر کنید.

۴. «داوری درست» از ویژگیهای حکومت مهدوی است. در این مورد چه توضیحی دارید؟

۵. آکنده شدن جهان از عطر توحید با محو گنداب شرک و بت پرستی در چه زمانی تحقق می پذیرد؟

۶. چه شاهدی از قرآن در مورد عمل به احکام دین، در دولت مهدوی سراغ دارید؟

درس شانزدهم: یاران حضرت

یاران حضرت

Your browser does not support the audio tag.

«... فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكافِرِينَ يُجاهِدُونَ فی سَبِيلِ اللَّهِ وَ لا يَخافُونَ لَوْمَةَ لائِمٍ» (۲)

پس به زودی خداوند گروهی را می آورد که آنان را دوست می دارد و ایشان نیز دوستدار خدایند. در برابر مؤمنان فروتن و

در برابر کافران سر افرازند. در راه خدا جهاد می کنند و

۱- (۱۳۲) حج (۲۲): ۴۱

۲- (۱۳۳) مائده (۵): ۵۴.

از ملامت هیچ سرزنش کننده ای نمی هراسند. یاران خاص امام زمان علیه السلام در آغاز، به تعداد جنگاوران جنگ بدر، سیصد و سیزده نفرند.(۱) سپس ده هزار نفر دیگر با آن حضرت بیعت می کنند. (۲)

این افراد از مقامی بس بلند برخوردارند تا آنجا که انبیاء و اولیای الهی نیز خواستار آن بوده اند که از یاران حضرتش به شمار آیند.

امام صادق علیه السلام آرزومند خدمتگزاری بارگاه آن حضرت بوده و می فرمودند:

«لَوْ أَدْرَكْتُهُ لَخَدَمْتُهُ أَيَّامَ حَيَاتِی» (۳)

اگرمن روزگار مهدی ر درک می کردم، تمام عمرم را در خدمت او می گذراندم.

در دعاهایی که ما را به خواندن آن امر کرده اند، مکرراً این مقام از خداوند متعال در خواست شده است؛ آن جا که می گوییم:

«اللّهمَّ اجعَلْنِی مِن أنْصارِهِ وَ أعْوانِهِ وَ الذّابّينَ عَنهُ والمُسارعِينَ إلَيهِ فِی قَضاءِ حَوائِجِهِ والمُمتَثِلينَ لِأوامِرِهِ وَ المُحامِينَ عَنهُ و السّابِقِينَ إلی إرادَتِهِ وَ المُستَشهَدينَ بَينَ يَدَيهِ».(۴)

خدایا!مرا از یاران و یاوران حضرت مهدی علیه السلام و مدافعان او و آنان که در انجام نیازهای او می شتابند و فرمان های او را اطاعت می کنند و حامی اویند و در اجرای فرمانش از یکدیگر سبقت می گیرند ودر رکاب تو خواهان شهادتند؛ قرار ده.

این مقام بلند، در پرتو صفات و کمالاتی نصیب یاران آن حضرت می شود. چه نیکوست که با آگاهی از ویژگی ها و صفات آنان و تلاش در راه آراسته شدن به آن صفات، بکوشیم تا به عنایت خداوند متعال در صف آن یاران قرار گیریم.

برخی از صفات ایشان - آن گونه که از روایات بر می آید - به قرار زیر است:

۱. عبادت و پارسایی:

یاران حضرت مهدی علیه السلام

۱- (۱۳۴) بحارالانوار ۵۲: ۳۲۳، ح ۳۳ (از امام سجادعلیه السلام)

۲- (۱۳۵) کمال الدین ۲: ۶۵۴، ح ۲ (امام صادق علیه السلام)

۳- (۱۳۶) الغیبه (نعمانی): ۲۴۵ ح ۴۶.

۴- (۱۳۷) مفاتیح الجنان: دعای عهد.

بندگان واقعی خداوند متعال و اهل عبادت و تقوی هستند. امام صادق علیه السلام می فرماید:

آنان مردانی شب زنده دار هستند که شب را به عبادت می گذرانند و به هنگام نماز، زمزمه ای چون صدای زنبور عسل دارند. (۱) سجده بر پیشانی آنها اثر کرده است. شیران روز و نیایشگران شبند.(۲)

۲. قدرت و تلاش:

امیرالمؤمنین علیه السلام در این باره می فرماید:

.Your browser does not support the audio tag

اصحاب مهدی علیه السلام جوان اند؛ سال خورده ای در میان آنها نیست؛ مگر به مقدار سرمه در چشم و نمک در غذا.(۳)

جوان بودن، نشانه ی توانایی و تلاش و بی باکی و جهانگردی است؛ زیرا آنان وظایف سنگینی بر عهده دارند که جز با قدرت و شجاعت و ایستادگی، انجام شدنی نیست.

امام صادق علیه السلام فرموده است:

هر یک از آنان قدرت چهل مرد را دارد. دل هایشان استوارتر از پاره های آهن است؛ تا آنجا که اگر از برابر کوه آهنین بگذرند، آن را ریشه کن می کنند. شمشیرهایشان را در غلاف نمی کنند تا آن زمان که خدا خوشنود گردد.(۴)

در روایت دیگری از آن حضرت می خوانیم:

اگر مأموریت ویران کردن شهری را داشته باشند، تا آن را ویران نکنند آرام نمی گیرند. - در سرعت عمل - همچون عقابان نشسته بر اسبند.(۵)

۳.ایمان و بصیرت:

یاران امام زمان علیه السلام از ایمانی قوی، همراه با علم و بصیرت بهره مندند. آنان خدا را به حقیقت معرفت می شناسند(۶) و هرگز شبهه ای درباره ی خداوند در قلب آنان راه نمی یابد.(۷) آنها کسانی هستند که معارف خویش را از کتاب خدا و روایات معصومان می گیرند و به هیچ منبع و مأخذ دیگری در کسب علم مراجعه

۱- (۱۳۸) بحار الانوار ۵۲: ۳۰۸، ح ۸۲.

۲- (۱۳۹) بحار الانوار ۵۲: ۳۸۶؛ ح ۲۰۲.

۳- (۱۴۰) الغیبه (شیخ طوسی): ۴۷۶، ح ۵۰۱.

۴- (۱۴۱) کمال الدین ۲: ۶۷۳، ح ۲۶.

۵- (۱۴۲) بحار الانوار ۵۲: ۳۰۸، ح ۸۲. روشن است که تخریب شهرهایی مورد نظر است که مرکز کفر و پلیدی اند.

۶- (۱۴۳) در روایات بسیاری یاران آن حضرت اینگونه وصف شده اند: «رجال عرفوا الله حق معرفته» کشف الغمه (اربلی)۳: ۲۶۸ از امیرالمؤمنین.علیه السلام

۷- (۱۴۴) بحارالانوار ۵۲: ۳۰۸، ح ۸۲ (امام صادق علیه السلام).

نمی کنند.(۱) آنان در دین، فقیه اند و از دانشی ژرف برخوردار. حضرت صادق علیه السلام در وصف آنها فرموده است:

مؤمنانی که خدا مهدی را در میان آنها به پا می دارد، افرادی برگزیده و شایسته قضاوت و حکومت ودین فقیه هستند.(۲)

۴. دل بستگی و فرمانبرداری:

عشق و علاقه به حضرت مهدی علیه السلام قلب یاران آن حضرت را فراگرفته است؛ از این رو، تسلیم فرامین اویند و در هیچ شرایطی، یاری آن حضرت را رها نمی کنند امام صادق علیه السلام فرمودند:

یاران مهدی دستان خود را بر زین مرکب امام می کشند تا به آن تبرک جویند. به دور آن حضرت حلقه می زنند و در جنگ ها خویشتن را سپر بلای او می کنند و هر آنچه حضرتش از آنان بخواهد انجام می دهند.(۳)

پایان بخش این بحث رهنمودی از امام ششم، حضرت صادق علیه السلام در صفات یاران آن حضرت است:

«مَنْ سُرَّ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَ لْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَ هُوَ مُنْتَظِر»(۴)

هر که دوست دارد از یاران مهدی باشد، پس باید انتظار کشد وبه پرهیزگاری و اخلاق نیک عمل کند، در حالی که منتظر ظهور آن حضرت است.

چه نیکوست این درس با دعایی از حضرت رضا علیه السلام پایان بخشیم واین گونه از خداوند متعال تقاضا کنیم:

«اَللّهُمَّ ... وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ وَ تُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وَلِيِّكَ وَ لَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا».(۵)

خدایا! ... ما را از کسانی قرار ده که دینت را توسط آنها یاری میدهی و یاری ولیّت را بوسیله آنها سر افراز می داری و دیگران را در این مقام، جایگزین

۱- (۱۴۵) کافی ۱: ۴۲۹، ح ۸۳ از حضرت باقر علیه السلام در تفسیر آیه ی ۱۶۷ سوره ی اعراف: علیه السلام و یحل لهم الطیبات و یحرم علیهم الخبائث.

۲- (۱۴۶) دلائل الامامه (طبری) صغیر: ۳۱۰.

۳- (۱۴۷) بحارالانوار ۵۲: ۳۰۸، ح ۸۲.

۴- (۱۴۸) الغیبه (نعمانی): ۲۰۰، ح ۱۶.

۵- (۱۴۹) مفاتیح الجنان: دعای صبح جمعه.

ما مگردان.

اکنون می دانیم

۱. مقام یاران حضرت مهدی علیه السلام آن چنان والاست که امام صادق علیه السلام نیز آرزوی خدمتگزاری به آن آستان را دارد.

۲. در دعاها از خداوند می خواهیم که ما را از یاوران حضرتش قرار دهد.

۳. برخی از صفات و کمالات یاوران آن حضرت عبارتند از:

الف: پارسایان شب زنده دار؛

ب: جوانان توانا و تلاشگر؛

ج: مؤمنان با بصیرت؛

د: فدائیان دل بسته به مولا؛

۴. در پرتو رهنمود امام صادق علیه السلام، دو صفت ورع و اخلاق نیک از صفات یاران منتظر است.

۵. باید از خدا بخواهیم تا ما را از یاران حضرتش قرار دهد و دیگران را جایگزین ما نکند.

پرسش های درس شانزدهم

۱. چه سخنی از امام صادق علیه السلام در آرزوی خدمتگزاری به آستان امام عصر علیه السلام سراغ دارید؟

۲. در کدام بخش از دعای عهد، یاری و دفاع و اطاعت و حمایت از امام عصر علیه السلام را از خداوند درخواست می کنیم؟

۳. در پرتو روایات، برخی صفات حضرت مهدی علیه السلام را ذکر کنید.

۴. یاران امام عصر علیه السلام پیرند یا جوان؟

پاسخ صحیح را با یک روایت ذکر کنید.

۵. خداشناسی و فقاهت یاوران امام عصر علیه السلام چگونه است؟

۶. یاوران امام عصر علیه السلام دل بسته دنیایند یا مولایشان؟

۷. با کـدام دعای امام رضا علیه السـلام از خدا می خواهیم که ما را به یاری رسانی مولایمان عزّت دهد و دیگری را جایگزین ما نکند؟

درس هفدهم: رجعت

رجعت

.Your browser does not support the audio tag

«وَ إِذا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَیْهِمْ أَخْرَجْنا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كـانُوا بِآیاتِنـا لاـ یُوقِنُون» «وَ یَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجاً مِمَّنْ

ص: ۵۴

یُكَذِّبُ بایاتِنا فَهُمْ یُوزَعُونَ» (۱) و چون گفته (خدا) بر آنان واقع شود (و نشانه های قیامت آشکار گردد) جنبنده ای را از زمین برای آنان بیرون می آوریم که با ایشان درباره اینکه مردم نشانه های ما را باور نداشـتند سـخن می گوید و آن روز که از میان هر امت گروهی از تکذیب کنندگان آیات خود را محشور می کنیم، پس آنان نگاهداشته می شوند.

رجعت در لغت به معنـای «بـازگشت» بکار می رود و در اصـطلاح به بازگشت گروهی از مردگان به این جهان همزمان با قیام جهانی حضـرت مهدی علیه السـلام گفته می شود، و طبعاً بازگشت این گروه قبل از فرا رسـیدن رستاخیز خواهد بود. روی این اصـل گـاهی از رجعت در شـمار رویـدادهای قبـل از قیامت یاد می شود و گاهی در زمره ی حوادث مربوط به ظهور حضـرت مهدی منتظر علیه السلام مذکور می گردد.

محدث گرانقدر شیعی شیخ حر عاملی می نویسد:

«مراد از رجعـت در نزد مـا همانـا زنـدگی بعـد از مرگ و پیش از قیـامت است، و همین معنی است که از لفـظ رجعت به ذهن خطور می کند و دانشمندان بر آن تصریح کرده اید» (۲)

فقیه و متکلم توانای شیعی شیخ مفید می فرماید:

«خداونــد شــماری از امـت محمــد صــلی الله علیـه وآلـه را بعـد از مرگشـان و پیش از برپـائی قیـامت بر می انگیزد، و ایـن از اختصاصات مذهب آل محمدعلیهم السلام می باشد و قرآن بر درستی آن گواهی می دهد».(۳)

دانشمند متبحر شیعه در قرآن چهارم سید مرتضی علم الهدی پیرامون رجعت از نظر شیعه می نویسد:

«عقیده ی شیعه ی امامیه چنین است که خداوند متعال به هنگام ظهور امام زمان حضرت مهدی علیه السلام گروهی از شیعیان را که پیش

۱- (۱۵۰) نمل / ۸۲ و ۸۳.

۲- (۱۵۱) الایقاظ من الهجعه فی البرهان علی الرجعه، باب دوم.

۳- (۱۵۲) بحارالانوار: ۵۳ / ۱۳۶ (نقل از «مسائل السرویه» شیخ مفید).

از قیام آن حضرت از دنیا رفته اند، به دنیا باز می گرداند تا آنان به پاداش یاوری و همراهی و درک حکومت آن وجود مقدس نائل آیند؛ و نیز برخی از دشمنان حضرتش را زنده می کند تا از ایشان انتقام گیرد، بدین ترتیب که آشکاری حق و بلندی مرتبت پیروان حق را بنگرند و اندوهگین شوند».(۱) علامه مجلسی – قدس سره – پس از نقل روایات فراوان و ذکر اقوال بزرگان درباره رجعت می نویسد:

«از دیدگاه ما (شیعیان) رجعت به (گروهی از) مؤمنان راستین و کافران فرو رفته در گرداب کفر و الحاد اختصاص دارد و کسی غیر از این دو گروه به دنیا باز نخواهد گشت».(۲)

.Your browser does not support the audio tag

از این بیانات و با توجه به احادیثی که در کتب معتبر شیعه گردآوری شده به روشنی بر می آید که شیعیان رجعت را منحصر به بازگشت گروهی از مؤمنان و کافران می دانند و بس. اینان با استناد با دلائل متقن و خلل ناپذیر معتقدند که بنا بر وعده ی حتمی الهی، آخرین ذخیره ی خداوندی، حضرت مهدی علیه السلام که همنام و هم کنیه پیامبر خاتم صلی الله علیه وآله و از نسل آن حضرت می باشد – در روزگاری که زمان آن بر ما پوشیده است، پرده ی غیبت را کنار می زند و با ظهور خویش کاخ ستمگران را درهم می شکند خداجویان را به عزت می رساند، شوکت مسلمین را زنده می کند و خفاشان شبهای تیره را برای همیشه از صفحه روزگار محو می نماید. آنگاه همزمان با قیام این رادمرد عدل گستر گروهی از مؤمنان و منکران به جهان مادی باز گشته و هر گروه براساس کردار پیشین خود به ثواب و عقاب

۱– (۱۵۳) بحارالانوار: ۵۳ / ۱۳۸ (نقل از رساله ای که سید مرتضی در پاسخ مردم ری نوشته است).

۲– (۱۵۴) بحارالانوار: ۵۳ / ۱۳۸.

نائل می آیند.(۱) نا گفته نماند که این سخن نه بدان معنی است که از دیدگاه عقاید، شیعی، اصل رجعت در شمار اصول دین بوده و هم پایه ی اعتقاد به توحید، نبوت و معاد می باشد. بلکه بسان بسیاری از ضروریات دینی یا رویدادهای تاریخی انکارناپذیر، از مسلمیات قطعی محسوب می گردد.

به عنوان مثل: همه ی مسلمانان باور دارند که جنگ بدر، نخستین غزوه ای بود که بین مسلمانان و مشرکان مکه در سال دوم هجرت به وقوع پیوست. اما قطعیت چنین حادثه ای به وقوع آن در زمره ی اصول عقاید اسلامی به شمار نمی آید، و با این همه، کسی از مسلمانان را نیز یارای انکار آن نیست.

اکنون می دانیم

۱. رجعت در لغت به معنای «بازگشت» است

۲. رجعت در اصطلاح به بازگشت گروهی از مردگان به این جهان همزمان با قیام جهانی حضرت مهدی علیه السلام گفته می شود.

۳. شیعیان رجعت را منحصر به بازگشت گروهی از مؤمنان و کافران می دانند و بس.

۴. گروهی از مؤمنان و منکران به جهان مادی بازگشته و هر گروه براساس کردار پیشین خود به ثواب و عقاب نائل می آیند.

پرسش های درس هفدهم:

۱. رجعت در لغت به چه معنایی آمده است؟

۲. رجعت در اصطلاح چیست؟

۳. علامه مجلسی قدس سره در رابطه با عقیده ی به رجعت چه می فرماید؟

۴. شیخ مفید قدس سره پیرامون رجعت چه فرموده است؟

درس هجدهم: پیام ها

پیام ها

.Your browser does not support the audio tag

«وَ ما آتاکُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ ما نَهاکُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» (۲)

هر آن چه پیامبر به شما داد، آن را بگیرید و از هر چه شما را باز داشت، باز بایستید.

رهنمودهای فراوانی از امام زمان علیه السلام به ما رسیده است که بیشتر آنها پاسخ های

ص: ۵۷

۱- (۱۵۵) ظهور حضرت ولی عصر و قیام جهانی آن حضرت مورد اتفاق همه فرق اسلامی بوده، و در بسیاری از کتب حدیثی، تاریخی و کلامی دانشمندان مسلمان بر صحت این عقیده تصریح شده است. برای آشنائی با نظریات و اعترافات شخصیت های اسلامی در این زمینه به کتاب فارسی «دانشمندان عامه و مهدی موعود» (نگارش آقای دوانی) و کتاب عربی «منتخب الاثر فی الامام الثانی عشر» (تألیف حضرت آیه الله صافی) و دیگر کتب مربوط رجوع شود.
۲- (۱۵۶) حشر (۵۹): ۷.

آن حضرت به پرسش هایی است که شیعیان از طریق نوّاب اربعه پرسیده اند. جواب کتبی امام علیه السلام به آن پرسش ها را

توقیع می نامند. این توقیع ها در کتاب هایی مانند کمال الدین شیخ صدوق (۳۸۱ هق) و احتجاج شیخ طبرسی (۵۸۱ هق) آمده است.

علاوه بر توقیع ها، گفتارهای ارزشمندی نیز از آن بزرگوار به ما رسیده است که پاسخ سؤالات شفاهی افراد، در تشرّفات ایام کودکی و دوران غیبت صغری و غیبت کبری است. (۱)

احادیث امام مهدی علیه السلام گنجینه ی گران سنگی از معارف شیعی است که مطالب گوناگونی در بردارد؛ مانند: توحید، تفسیر قرآن، امامت و مقامات اهل البیت علیهم السلام، ردّ عقاید و فرقه های منحرف، ردّ مدّعیان دروغین امامت و نیابت، تبیین مسائل گوناگون مهدویت، بیان ادعیه و اذکار،(۲) گفتارهای اخلاقی، مسائل فقهی.

در درس های گذشته، شماری از جملات گهربار آن امام همام نقل شده است. اکنون سخنان دیگری از آن حضرت بیان می شود تا روشنگر راه پیروان ایشان باشد:

۱. آفرینش، عبث و بی هدف نیست:

«إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی لَمْ یَخْلُقِ الْخَلْقَ عَبَثاً وَ لَا أَمْهَلَهُمْ سُدًی» (۳)

بی گمان، خدای بزرگ، آفریدگان را بیهوده نیافریده و بی هدف رها نکرده است.

۲. لزوم وجود حجّت الهی در هر عصر:

«... أنَّ الأرْضَ لا تَخلُوا مِنْ حُجَّهٍ إمَّا ظاهِراً وَ إِمَّا مَغمُوراً». (۴)

به درستی که زمین از حجّت خدا خالی نمی ماند، خواه آشکار و خواه پنهان باشد.

۳. ردّ مدّعیان دروغین امامت:

«... أَنَّ الْحَقَّ مَعَنَا وَ فِینَا لَا یَقُولُ ذَلِکَ سِوَانَا إِلَّا کَذَّابٌ مُفْتَر» (۵)

به درستی که حق با ما و در ماست و غیر از ما هر کس این

۱- (۱۵۷) مجموعه ی توقیعات، سخنان، ادعیه و همه ی احادیث منسوب به آن حضرت، در کتاب هایی گردآوری شده است که از مشهورترین آنها «کلمه الامام المهدی» (مرحوم سید حسن شیرازی) است.

۲- (۱۵۸) دعاهای متعددی همچون: دعای افتتاح، زیارت آل یس، دعای عصر غیبت در توقیعات امام زمان علیه السلام آمده است. مراجعه کنید به صحیفه المهدیه (حسن مجتهدی) و ربیع الانام (عبد الحسین طالعی).

۳- (۱۵۹) بحار الانوار ۵۳: ۱۹۴، ح ۲۱: پاسخ به احمد بن اسحاق قمّی در ردّ ادّعای امامت جعفر کذّاب.

۴- (۱۶۰) کمال الدین ۲: ۵۱۱ (باب ۴۵)، خطاب به نایب اول و دوم در ردّ ادّعای جعفر کذّاب.

۵- (۱۶۱) همان مدرک.

سخن را بگوید دروغ گو و افترازننده است. ۴.فایده ی امام غایب علیه السلام:

«وَ أَمَّا وَجْهُ الِانْتِفَاعِ بِی فِی غَیْبَتِی فَکَالِانْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَیَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَاب» (۱)

چگونگی بهره مندی از من در دوران غیبتم، همانند بهره مندی از خورشید است آن هنگام که ابرها آن را از چشم ها پوشانیده باشند.

۵. معرفی مقام خویشتن:

«انَا خَاتِمُ الْأَوْصِیَاءِ وَ بِی یَدْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِی وَ شِیعَتِی» (۲)

پایان دهنده ی جانشینان پیامبر هستم و خداوند – عزّ و جلّ– به وسیله ی من، بلا را از کسان و شیعیانم دور می سازد.

۶.لزوم کسب علوم دینی از اهل بیت علیهم السلام:

«طَلَبُ الْمَعارِفِ مِنْ غَیْرِ طَرِیقِنا أَهلَ الْبَیْتِ مُساوِقٌ لِإنْکارِنا». (۳)

جست و جوی معارف دین از غیر راه ما خاندان پیامبر، به انکار ما می انجامد.

۷.راه کسب هدایت الهی:

«إِنِ اسْتَرْشَدْتَ أُرْشِدْتَ وَ إِنْ طَلَبْتَ وَجَدْتَ» (۴)

اگر خواستار هدایت باشی، ارشاد خواهی شد

.Your browser does not support the audio tag

و اگر جویای حق شوی می یابی.

۸.علت دوری افراد از سعادت دیدار آن حضرت:

«فَمَا یَحْبِسُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا یَتَّصِلُ بِنَا مِمَّا نَکْرَهُهُ»(۵)

پس، ما را از ایشان (شیعیان) دور نمی کند مگر رفتار آنها که پیوسته به ما گزارش می شود؛ رفتاری که ما آن را ناخوشایند می داریم.

۹.وظیفه ی شیعه در ایام غیبت:

«فَلْیَعْمَل کُلُّ امْرِءٍ مِنْکُم ما یَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنا وَ لْیَتَجَنَّبْ ما یُدْنِیهِ مِنْ کِراهَتِنا وَ سَخَطِنا».(۶)

پس هر یک از شما باید کاری را انجام دهد که وی را به دوستی ما نزدیک می کند و از کاری که به ناراحتی و نارضایتی ما می انجامد، دوری کند.

۱۰.فضیلت نماز:

«فَمَا أُرْغِمَ أَنْفُ الشَّيْطَانِ بِشَيْ ءٍ أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاه»

ص: ۵۹

۱- (۱۶۲) کمال الدین ۲: ۴۸۵ (باب ۴۵) ح ۴، پاسخ به سؤالات اسحاق بن یعقوب.

۲- (۱۶۳) کمال الدین ۲: ۴۴۱ (باب ۴۳)، ح ۱۲، خطاب به ابونصر طریف.

۳- (۱۶۴) کلمه الامام المهدی علیه السلام، در تشرف مرحوم آیه الله میرزا مهدی اصفهانی قدس سره

۴- (۱۶۵) کمال الدین ۲: ۵۰۹، ح ۳۸، خطاب به فردی که طالب نشانه ای درباره ی آن حضرت بود.

۵- (۱۶۶) بحارالانوار ۵۳: ۱۷۷، ح ۸، توقیع دوم شیخ مفید قدس سره در سال ۴۱۲ (هق).

۶- (۱۶۷) بحارالانوار ۵۳: ۱۷۶، ح ۷، توقیع دوم شیخ مفید قدس سره در سال ۴۱۰ (هق).

(۱)هیچ عملی برتر از نماز، بینی شیطان را به خاک نمی ساید.

۱۱.فضیلت سجده ی شکر:

«سَجْدَةُ الشُّكْرِ مِنْ أَلْزَمِ السُّنَنِ وَ أَوْجَبِهَا» (۲)

سجده ی شکر از لازم ترین و واجب ترین سنّت های دینی است.

۱۲.سرانجام سوء استفاده از اموال آن حضرت:

«وَ مَنْ أَكَلَ مِنْ أَمْوَالِنَا شَيْئاً فَإِنَّمَا يَأْكُلُ فِي بَطْنِهِ نَاراً وَ سَيَصْلَى سَعِيرا» (۳)

هر که چیزی از اموال ما به ناحق بخورد، به راستی که آتش خورده است؛ به زودی در جهنم افکنده خواهد شد.

خدایا! معرفت کتاب،دین و ولیت را به ما ارزانی دار و با توفیق پیروی از آنان، بر ما منّت گذار.

آمین!

اکنون می دانیم

امام زمان علیه السلام در عصر غیبت رهنمودها و پیام های فراوانی داشته است. برخی از آنها عبارت است از:

۱. آفرینش بیهوده نیست.

۲. زمین از حجّت الهی خالی نمی ماند.

۳. حق فقط نزد امام معصوم علیه السلام است.

۴.

امام در غیبت مثل خورشید پس ابر است.

۵. به سبب امام غایب است که خداوند بلا را از خاندان و شیعیان آن حضرت دور می کند.

۶. برای کسب معارف دینی، راهی جز سر سپاری به آستان اهل بیت علیهم السلام نیست.

۷. طالب هدایت، هدایت می شود.

۸. دوری از امام زمان علیه السلام نتیجه سوء رفتار ماست.

۹. رفتار ما باید آن گونه باشد که قلب مبارک حضرت مهدی علیه السلام را شاد کند.

۱۰. برای خشم شیطان به نماز رو بیاوریم.

۱۱. از مهم ترین مستحبات سجده ی شکر است.

۱۲. خوردن سهم امام عصر علیه السلام به ناحق، مثل خوردن آتش است.

پرسش های درس هجدهم

۱. توقیع یعنی چه؟

۲. چه توقیعاتی از امام زمان علیه السلام شنیده اید؟

۳. یکی

۱- (۱۶۸) کمال الدین ۲: ۵۲۰، ح ۴۹، پاسخ به پرسش های محمد بن جعفر اسدی.

۲- (۱۶۹) بحارالانوار ۵۳: ۱۶۱، ح ۳، پاسخ به پرسش های محمدبن عبدالله حمیری در سال ۳۰۷ (هق)

۳- (۱۷۰) کمال الدین ۲: ۵۲۰، ح ۴۹، پاسخ به پرسش های محمد بن جعفر اسدی.

از سفارش های امام زمان علیه السلام را در توقیعاتشان بنویسید.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آيا كسانی كه می‌دانند و كسانی كه نمی‌دانند يكسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹